

AFRIKA-İSRAİL KONFERANSI TEPKİLER NEDENİYLE İPTAL EDİLDİ

İsrail'e boykot

AFRİKANIN SESİ

KASIM 2017
YIL:1 SAYI:3

Algıdan Gerçeğe Geçmişten Geleceğe

Togo halkı 50 yıllık diktatörlük rejimine başkaldırıyor

Togo Cumhuriyeti Batı Afrika'da olup yaklaşık 7 milyon nüfusa sahip laik bir devlettir. Togo halkı, 19 Ağustos 2017'den beri, elli yılı aşkın devleti manav gibi yöneten totaliter bir sisteme karşı, Başkent Lome'de ve ülkenin diğer önemli şehirlerinde sokağa döküldü. /3'de

Togo'nun Başkenti Lome'de düzenlenmesi planan Afrika-İsrail konferansı hazırlıkları sürerken, dünyanın dört bir yanından konferansa gelen tepkiler karşılığını buldu. Özellikle Afrika'daki Müslüman ülkelerin konferansı boykot etmeye başlaması İsrail'e geri adım attırdı.

İSRAİL TEPKİLERDEN KORKTU

Togo'daki sosyo-politik gerilime neden olan konferans nedeniyle yönetime karşı başlatılan Huzurlu Protesto Yürüyüşleri siyasi istikrarı ve dengeleri bozarak, var olan dış tepki ve baskılardan dolayı İsrail hükümeti tarafından Afrika-İsrail konferansı belli olmayan bir tarihe ertelendi.

Abdulaziz Ouro Sama'nın yazısı sayfa 3'te...

SOMALİ'NİN BAŞKENTİ MOGADIŞU Tarihinin en kanlı terör saldırısı ile sarsıldı

Somali Mogadişu'da 14 Ekim'de düzenlenen bombalı saldırıda can kaybı 360'ı aştı. Yüzlerce yaralının olduğu saldırıyı terör örgütü El Şebab'ın yaptığı iddia ediliyor. /2'de

Türk yatırımcı Etiyopya'da 7 bin kişiye istihdam sağlıyor

Ayka Tekstil Yönetim Kurulu Başkanı Aydeniz, "Üç gün içinde arsayı alıp, şirketi kurup, banka hesabını açarak ülkeden ayrıldık." dedi. /11'de

Nijerya Devlet Başkanı Buhari, Erdoğan'la D-8 zirvesinde bir araya geldi

1997'de merhum başbakanlardan Prof. Dr. Necmettin Erbakan öncülüğünde İstanbul'da yapılan devlet ve hükümet... devamı 11'de

Havacılıkta Afrika'nın parlayan yıldızı: Fas

Kuzey Afrika ülkesi Fas, yaklaşık 1 milyar Euro'luk iş hacmi ile uzay havacılık ve savunma endüstrisinde önemli bir yatırım merkezi oldu. /5'de

Afrika'nın geleceğini değiştirecek proje

Afrika'nın en zengin iş adamı olarak gösterilen Alhaji Aliko Dangote, işsizlik sorununu gidermek ve Afrika'nın kalkınmasını amaçlayan projesinde, hükümetin de desteğiyle Nijerya'da dünyanın en büyük petrol rafinerisini inşa etmek için kollarını sıvadı. /5'de

AFRİKA'NIN UNUTTURULAN TARİHİNDEN BİR KESİT: "KUSH KRALLIĞI" VE AFRİKA'NIN İMAJI

Abdissalan Elmi 5

ZENGİN, ADİL, GÜÇLÜ BİR AFRİKALI HÜKÜMDAR; MANSA MUSA KEİTA

Muhammed Isse 9

MELES SONRASI DÖNEM VE ETİYOPYA'DA BİTMEYEN GERGİNLİK:

İbrahim Abdella 6

BELÇİKA KRALI LEOPOLD'ÜN KONGO'DA BIRAKTIĞI KANLI MİRAS

Abdülkerim Kasongo 8

FRANSA, ABD VE ÇİN'İN PAYLAŞIM KAVGASINDA ORTA AFRIKA CUMHURİYETİ'NİN KONUMU

Muhammed Nur 7

İSLAM DÜNYASI'NIN AFRİKA'DAKİ KADİM HAFIZASI

"Timbuktu Şehri ve Kütüphaneleri"

Muhammed Zakou Billou 10

NİJER'DE 2018 MALİYE YASASI VE MEYDANA GETİRDİĞİ GERGİNLİKLER

Muhammed Baubacar 9

RWANDA SOYKIRIMI

"Batı, Yeni Bir Soykırımın Peşinde mi Koşuyor?"

Abdülkerim Kasongo 10

BAŞKAN'DAN...

Ebubekir Armağan 2

Abdoul Azize Ouro Sama 3

CHEIKH ANTA DIOP

İbrahim Bachir Abdoulaye 4

Traore Taoufic Kassa 4

Başkan'dan...

Afrika'ya dair geçmişe, şimdiye ve geleceğe dair söylenecek ne söz varsa, öncelikle Afrikalıların söylemeli niyetiyle yola koyulduğumuz "Afrika'nın Sesi" gazetemizin 3. sayısını yayımlamayı nasip eden Rabbimize sonsuz hamd olsun...

Yayın kuruluşumuzu oluşturan, şehrimizde farklı bölümlerde lisans ve lisans üstü eğitimlerini sürdüren Afrika'lı misafir öğrencilerimiz, gazetenin gerçek sahipleri. Her biri değişmekte ve gelişmekte olan Afrika'nın geleceğinde söz sahibi olabilecek niteliği, derdi, ahlaki taşıyan kardeşlerimiz. Asıl yük onların omuzlarında...

Afrika'ya dair birikmiş öfkelerini, dertlerini, hüznlerini, sevinçlerini, umutlarını, hayallerini kalemle aldıklarında, koca kıtanın sömürü, işgal, soykırımlar, yoksulluk külleri altına gizlenmiş, kadim medeniyet birikimi de boy vermeye başlıyor gözlerimizin önünde. Ve bir kez daha kara kıtaya dair mevcut bakış açımızı şekillendirenin, Afrika'yı talan eden yağmacı, işgalci atalarının zihniyetini sırtlanmış, Batı paradigması olduğunu idrak ediyoruz.

Gazetemizin 3. sayısında, Mali İslam Krallığı'ndan çağımıza kadar ulaşan yüzbinlerce yazma eseri bünyesinde barındıran Timbuktu şehrine

misafir olacak, Belçika Kralı 2. Leopold'un Kon-go düzlüklerinde bıraktığı kirli ve kanlı mirasa tanıklık edeceğiz. Kimi zaman, Afrika'nın unutturulmaya çalışılan tarihinin izlerini Sudan'da sürecek, kimi zaman tarihin en zengin insanı olarak kabul edilen Mansa Musa'nın peşinden Hicaz'a yol alacağız.

Nihayetinde, yok edilmek üzere bir enkaz yığınına çevirilen kıtanın satır aralarında dolaşarak, Afrika'nın kendi sesine kulak vereceğiz.

Gayret bizden tevfik Allah'tandır...

Ebubekir Armağan
İpekyolu Uluslararası Öğrenci Derneği Yönetim Kurulu Başkanı

Kamerun'da bağımsızlık gösterilerinde kan döküldü

Kamerun'un İngilizce konuşulan bölgesindeki ayrılıkçı gruplar, sembolik olarak bağımsızlık ilan etti. Uluslararası Af Örgütü, Kamerunlu askeri birliklerin sert müdahalesi sonucunda en az 17 kişinin hayatını kaybettiğini açıkladı.

Hükümet yetkilileri, 1 Ekim'de bağımsızlık ilan edileceğinin açıklanmasının ardından başta ülkenin güneybatısındaki Buea ve kuzeybatısındaki Bamenda kentleri olmak üzere, İngilizce konuşulan bölgelerine asker sevk etmişti.

Ayrılıkçı gruplar daha önce 1 Ekim'de Ambazonya adını verdikleri devleti kurarak, bağımsızlık ilan edebileceklerini söylemişti. Kamerun Devlet Başkanı Paul Biya, sosyal medya'dan yaptığı

açıklamada "Sorumlusu kim olursa olsun tüm şiddet eylemlerini kınadığını" bildirdi.

merun'un kölesi olmayacağız" ifadesini kullandı.

Kaynak: Euronews

Ayrılıkçı liderlerden Sisiku Ayuk ise "Artık Ka-

SOMALİ'NİN BAŞKENTİ MOGADIŞU Tarihinin en kanlı terör saldırısı ile sarsıldı

Somali Mogadişu'da 14 Ekim'de düzenlenen bombalı saldırıda can kaybı 360'ı aştı. Yüzlerce yaralının olduğu saldırıyı terör örgütü El Şebab'ın yaptığı iddia ediliyor.

Bir kamyonun içine doldurulan yüzlerce kilo askeri ve el yapımı patlayıcının infilak ettiği saldırı, yol açtığı can kaybı yüzünden 'dünyanın en kanlı terör saldırılarından' biri oldu. Dünya basını ise her zamanki gibi olaya gerektiği ölçüde yer vermedi.

Terör saldırısı Mogadişu'nun en kalabalık bulvarında gerçekleşti. Patlamanın şiddetinden en çok halk otobüsleri etkilendi ve bu durum can kaybını artırdı. Saldırıyı düzenleyen terör örgütü ise Somali merkezli terörist örgüt "eş-Şebab". Eş-Şebab ülkenin merkezi ve güneyindeki askeri üsler düzenli olarak terör saldırılarına gerçekleştiriyor. Daha önce de başkent Mogadişu'da bu tür terör eylemleri gerçekleştiren örgütün, ilk aşamada saldırı-

ların sorumluluğunu üstlenmediği fakat büyük ihtimalle söz konusu bombalı saldırıların faili olduğu tahmin ediliyor.

Saldırdan sonra Somali'ye ilk ve tek yardım eden ülke Türkiye oldu. Türkiye Cumhurbaşkanının talimatıyla bir askeri ambulans uçak yardım götürdü ve 35 ağır yaralı Türkiye'ye getirildi. Uzun zamandır kuraklık ve terörle mücadele eden Somali halkı, her zaman zor anlarda yanında olan Türkiye devleti ve Türkiye halkına minnettar.

Somali Başbakanı Hassan Ali Heyri, 26 Ekim'deki Türkiye ziyareti sırasında şu ifadeleri kullandı: "14 Ekim tarihinde ülkemizde son derece önemli bir güvenlik ihlali yaşadık,

bir terörizm saldırısına maruz kaldık, birçok kişi hayatını kaybetti, birçok kişi yaralandı ve yine çok ihtiyaç duyduğumuz bir anda siz bizi kurtarmaya geldiniz. Bize ilk cevap veren ülkelerden biri oldunuz. Ertesi sabah Sağlık Bakanınız oradaydı ve beraberinde tıbbi teçhizat ve çalışanlarla birlikte geldi ve tıbbi malzemeler de bize getirildi. Bununla birlikte ilk yaralılarımızı da Mogadişu'dan siz Türkiye'ye getirdiniz. Göstermiş olduğunuz bu dayanışma için müteşekkirimiz, Somali halkı size müteşekkirimiz ve sonsuza kadar size borçlu olacağımızı ifade etmek istiyorum.

Haber Hazırlayan: AbdulsalanElmi / Somali Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Nijer Sağlık Bakanlığı 14 özel sağlık kuruluşunu kapattı

Nijer sağlık Bakanı, Kasım Ayı'nın ilk haftasında Devlet Televizyonunda yaptığı konuşmada devletin 14 tane kuruluşunu kapatma kararı verdiğini açıkladı.

Bakan İdi İliassou, bu kararın, aylar boyu ülkede ve özellikle de Başkent Niamey'de bulunan klinikler, sağlık ocakları, eczaneler ve doğum hastanelerinde yapılan uzun bir araştırma ve kontrolden sonra alındığını ifade etti.

alarm verici olaylar olduğunu söyledi, Bakan İliassou. "Laboratuvar yetersizliği, ameliyatlardaki başarısızlık gibi birçok eksikler tespit ettik" diye konuştu ve araştırmaların devam ettiğini söyledi.

Kaynak:www.nigeractu.com

İYİLİK VAKTİ EKİDİR

YAYIN TÜRÜ : Yıllık Süreli

İmtiyaz Sahibi
CAHİT GÜL

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
ÖNDER DURAN

Grafik - Dizgi
RECEP DENİZ

www.bursaihh.org.tr | basin@bursaihh.org.tr

İdari Merkez

Kayıhan Mh. Kirişçikiz Çıkmazı No:12 Bursa
0.224 225 06 11 - 07 11

Bu okul ve kurumların devletin koyduğu kurallara göre çalışmadıklarını, bu kurumlarda

AFRIKA-İSRAİL KONFERANSI TEPKİLER NEDENİYLE İPTAL EDİLDİ

İsrail'e boykot

24-26 Ekim 2017 tarihleri arasında yapılması planlanan Afrika- İsrail konferansı Togo'nun başkenti olan Lome'de olacaktı. Bu konferans Togo ve İsrail için çok önemli olarak lanse edilmesine rağmen, kitadaki Müslüman ülkelerinin geneli ve onların Körfezdeki ortakları aynı bakış açısında değiller. Konferans ile ilgili itirazlar o kadar çok ileri gitmiştir ki Suudi Arabistan Togo'dan açıklama istedi.

La Lettre du Continent gazetesinin dile getirdiği gibi Arabistan'ın Dış İşleri Bakanı Riyad'taki Togo Konsolusuna resmi çağrı yaparak açıklama talebinde bulundu. Suudi Devleti İsrail'in kara kıtada tekrar faal olmasına kesinlikle sıcak bakmıyor. Bununla beraber uluslararası kuruluşlarda genellikle İsrail'e karşı oy kullanılan ülkelere tesir edebilme endişesi içinde.

DİPLOMATİK GERİLİM

1973'ten bugüne kadar, Kippur savaşından sonra, İsrail ile çoğu Afrika Müslüman ülkeleri arasındaki diplomatik ilişkiler hiç normale dönmemişti. Günümüzde de Afrika'nın 12 ülkesi İsrail devletini tanımayan ve onu tanımaya yönelik bir niyetlerinin olmadığı da

aşık. LaLa Lettre du Continent gazetesinin habere göre Gabon, Mali, Moritanya ve Nijer gibi bazı Afrika ülke yöneticileri bu konferansa katılmaya hiç niyetli olmadıklarını ve kongrede yer almayacaklarını açıkça dile getirdiler. Zaten İslam İşbirliği Teşkilatı'nın birçok üye ülkesi, Afrika Birliği'nin ilgili makamlarına bu konferansa dair şikayetlerini iletiler. Togo'ya karşı yaptırım istenmiş ve konferansın doğrudan iptal edilmesi talep edilmiştir. Togo Devleti, "Batı Afrika Ekonomi Birliği Topuluğu'nun" en son kongresinde Tel-Aviv ile bu ülkelerin arasındaki gerilimi yakından görüp durumun farkında olmaya fırsat buldu. Üstelik Senegal İsrail'e karşı net bir kararlılıkla imza atarken Fas, İsrail yetkililerinin Batı Afrika Ekonomi Birliği Topuluğu'nun kongreye katılacaklarından dolayı net bir şekilde Morovia'nın davetini kabul etmedi.

Eski Cumhurbaşkanı Eyadema Gnassingbe'den beri devamedegelen Togo-İsrail arasındaki çok iyi giden ilişkilerini koruyup daha iyi seviyeye getirmek istemesinden dolayı şimdiki Cumhurbaşkanı Faure Gnassingbe, Afrika-İsrail Konferansını organize etmekte çok kararlıydı. Togo, 119 Milyon Amerikan Doları'na ula-

şan askeri anlaşmalara dayalı çok büyük alımlarla İsrail ile Afrika Kıtası'nda, ekonomik ilişkilerinde Güney Afrika'dan sonra ikinci sırada yer almaktadır.

Togo devlet yetkililerinin Afrika-İsrail Konferansını organize etmeye ısrarlı davranmalarına karşılık, kamuoyu ve ülkenin diğer siyasi aktörlerini ikna edebilmiş değildir. Bir eski bakanın tespiti şu şekildedir: "Bu adım düşünülmeden atılmıştır. Çünkü hiçbir stratejik çıkarımız olmamakla beraber bize ait olmayan bir zıtlasma ve soğuk savaşta taraf tutuyoruz. Togo kendisine yönelik kitlesel tepkilere açık olma riski almaktadır."

Netanyahu, "Bu tepkiler Afrika'daki İsrail varlığının ve yürüttüğü politikalarının çok iyi bir yönde olduğunun göstergesidir" mealinde bir değerlendirme yapmıştır.

Bu konferans ile Afrika'nın 25 ülkesinin liderini bir araya getirilmesi planlanmaktaydı. İsrail 2016'dan beri Afrika ülkeleri ile arasındaki ilişkileri pekiştirme çabasındadır. Bu strateji, Dışişlerinin politikasında öne çıkan bir hedef olarak kendisine yer bulmuştur.

Abdoul Azize OURO SAMA
Türkiye Mezunu
Togo Türkiye Kardeşliği
İnsani Yardım ve Kültür
Merkezi Başkanı

Fakat Togo'daki sosyo-politik gerilimden; yani 19 Ağustos 2017'den Müslüman bir Lider TIKPI ATCHA-DAM (Tüm Togoluların umududur) tarafından şimdiki Cumhurbaşkanı ve onun kötü yönetimine karşı başlatılan Huzurlu Protesto Yürüyüşleri siyasi istikrarı ve dengeleri bozmuş ve var olan dış tepki ve baskılardan dolayı İsrail hükümeti tarafından Afrika-İsrail konferansı belli olmayan bir tarihe ertelendiği açıklaması gelmiş ve birkaç gün sonra Togo hükümeti de bu haberi onaylamıştır.

Togo halkı 50 yıllık diktatörlük rejimine başkaldırıyor

Togo Cumhuriyeti Batı Afrika'da olup yaklaşık 7 milyon nüfusa sahip laik bir devlettir. Togo halkı, 19 Ağustos 2017'den beri, elli yılı aşkın süredir devleti manav yöneten totaliter sisteme karşı, Başkent Lome'de ve ülkenin diğer önemli şehirlerinde sokağa döküldü.

Berlin, Paris, Strasbourg ve New York şehirlerinde de yurt dışında yaşayan Togolular da yarı diktatörlük sistemine karşı protestolar düzenlendi. Togo halkının büyük bir kısmı, Faure Gnassingbe ve kurduğu hükümetinin istifasını istiyor.

Mevcut Cumhurbaşkanı Faure Essozimna Gnassingbe, 2005'te iktidara geldi. Babası General Gnassingbe Eyadema, 1963 yılında Fransa destekli bir askeri darbenin neticesinde iktidara geldi ve 2005'e kadar (38 yıl boyunca) ülkeyi askeri bir yönetim ile yönetti. General Eyadema, Cezair'de 1954 - 1962 yıllarda Fransız ordusunun yanında savaşmıştı. Asia'da Kore savaşında da Fransız askeri güçlerin arasında yer almıştır. Gnassingbe Eyadema 2002 yılında anayasada birkaç maddeyi değiştirerek koltuğu oğlu için hazırlıyordu. Ve 5 Şubat 2005'te vefat edince yerine, anayasayı ihlaliyle oğlu Faure E. Gnassingbe askerlerin yardımıyla yerine geçer fakat Togo halkı buna karşı çıkar ve bir aya kadar süren protestolarda 850'den fazla kişi hayatını kaybetti, 5000 kişi yaralandı ve yaklaşık 50 000 - 100 000 kişi komşu ülkelerde sürgüne gitti. Muhalefet partilerinin başlattığı barışçıl protestoları bastırarak güvenlik güçleri bugüne kadar 20'den fazla kişinin ölümüne

ve yüzlerce haksız tutuklamalara sebep oldu. Hatta mevcut hükümet bazı şehir ve köyleri bastırarak için askeri geldi sevk etmek suretiyle, yüzlerce kişinin can ve malına hasar veremekten kaçınmamıştır. Sokode şehri

buna bir örnektir. Oradaki vatandaşlar canlarını güven altına almak için evlerini terk edip ormanlara kaçmışlar. İki imam hapse atılmıştır. Tüm bunlar hükümetin kendi halkına karşı savaş açtığına açık ve net delilidir.

Geçen ay Fransa hükümeti Togo'da yaşanan şiddet olaylarını sözde kınamakla ve iki tarafı bu durumu masada hal etmeye çağırarakla yetinmişti ama asıl mücadele Togo halkındır.

Hâlbuki muhalefet partileri birçok kez anayasa değişikliğiyle ilgili mevcut iktidar ile masaya oturmuş ancak, oturum esnasında, masada yer alan iktidarın temsilcileri herhangi bir fikir beyan etmeksizin ve ortak yolu aramadan oturumlarda sessiz kalır ve toplantıyı geçiştirirler. Yani muhalefet ile siyaset oyunu yapmaktadırlar. İşte muhalefet partileri artık bu oturumların aradıkları neticeyi veremeyeceğini ve bu iktidardan kurtulmanın yolunun bu olmadığını anladılar. Mevcut iktidar, tasarladığı yeni anayasayı yürürlüğe geçirmek için 2018'de referandum yapmak istiyor; fakat muhalefet partileri buna karşı çıkıyor. Çünkü onlara göre yeniden tasarlanan bu anayasa ile Faure, babası gibi ömrü boyunca iktidarda kalmayı hedeflemektedir. Nitekim protestolar 19 Ağustos 2017'de başladığından beri Faure Gnassingbe hiçbir açıklamada bulunmamıştır.

Traore Taoufiq Kassa / TOGO
Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Kaynakça: Anadolu Ajansı (anasayfa > dünya 13.09.2017 Muhabir: Adam Abu Bashal), L'Alternative No.651 du 24 octobre 2017, Togo Actualité, Le Figaro.fr avec AFP.

İbrahim Bachir Abdoulaye
Ankara Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü

Şeyh Anta Diop, 20. Yüzyılda Afrika'nın yetiştirdiği en önemli bilim adamlarından biridir. Tarih başta olmak üzere Antropoloji, Matematik, Fizik ve Kimya alanlarında çalışma yapan Şeyh Anta Diop, 1923 tarihinde Senegal'de dünyaya gelmiştir. Hayatının bir kısmını sömürgecilik döneminde geçiren Şeyh Anta Diop, bağımsızlık hareketlerinde ilksaflarda yer almıştır. Anta Diop, bağımsızlıktan sonra da sömürünün devam etmemesi için kalemiyle mücadeleye devam etmiştir. Ona göre Afrika, gerçek tarihe medeniyetine geri dönüp Batı merkezli tarih anlayışından kurtularak gerçek anlamda bağımsızlığına kavuşabilir. Bu anlamda Şeyh Anta Diop, Batı'nın zihinsel sömürsünün tehlikesini erken tarihte fark edip ona karşı mücadele başlayan en der Afrikalı bilim adamı ve entelektüellerdendir. Afrika'nın tarihini kendisinin yazması gerektiğine inanan Anta Diop, Afrika'nın Tarihi ve Medeniyetini kapsamlı şekilde ele alan eserini "Siyahi Milletler ve Kültürü" (Nations Negres et Culture) 1954 yılında yayımlamıştır. Batıya ve Batılı tarihçilere meydan okuyan bu eser, Batının ötekileştirici dünya tarihi anlayışını reddederek bilimsel metot ve sarsılmaz temellerle dünya tarihinde Afrika'nın hak ettiği yeri almasını sağlamıştır. Şeyh Anta Diop'un bu mücadelesi erken yaşta

Cheikh Anta Diop

başlamıştır. Lise yıllarında sömürgeci dilinde (Fransızca) eğitim almaktan rahatsızlık duymaya başlayan Diop, kendi anadilinde eğitim alma hayaliyle anadilinin alfabesini kendince yazmak için çaba sarf etmiştir. Diop'un bu çabası, gelecekte Afrika medeniyetini yeniden ihya etme ve kıtanın bağımsızlığı hayalinin başlangıcı olmuştur. Daha sonra Diop, Afrika halkına ve tüm insanlığa hizmet etmek için bilimsel araştırmaya adanacaktır.

Şeyh Anta Diop'un hayatı, araştırmanın yanında siyasi mücadeleyle de geçmiştir. 1949'da "Afrika Bilincinin Kültürel Geleceği" başlıklı doktora teziyle Sorbonne Üniversitesi'nde doktor unvanını kazanmıştır. Doktora eğitimi tamamladıktan kısa bir süre sonra Senegal'e dönen Şeyh Anta Diop, "Afrika'da Ana Dilde Eğitim Vermek Mümkün mü?", "Afrika'da Ana Dilde Eğitim Almanın Gerekçesi Ve İmkânı", "Modern Afrika Medeniyetinin Kültürel Temelleri/Esasları" gibi çeşitli konularda makale ele almıştır. Bunun yanında Senegal başta olmak üzere birçok Afrika ülkesinde konferanslar vermiştir. Ayrıca 1951'de "İlk Mısır Toplumları Kimler idi?" başlıklı ikinci doktora çalışması başarıyla tamamlamıştır. Sorbonne Üniversitesi'nde yaklaşık altı saat süren tez savunmasından sonra gazetecilere konuşan Şeyh Anta Diop, "Hepimizi büyük işlerin beklediği Afrika'ya yakın zamanda dönüyorum. Elimdeki imkânlarla ve gücüm yettiği kadar sosyal ve fen bilimlerinde araştırmalarıma devam edeceğim. Afrika'nın kalkınmasına katkıda bulunacağımı umuyorum. Kara kıtaya düşen ise görev ise araştırmalarımın meyvelerinden faydalanmasıdır" demiştir.

Şeyh Anta Diop'un yazdığı diğer önemli eserlerden biride "Gelecekte Kurulacak Afrika Federasyonunun Ekonomik Ve Kültürel Temelleri" isimli çalışmasıdır. Bu kitapta Anta Diop, Afrika'nın tek devlet çatısı altında birleşebileceğini kanıtlanmaktadır. Ayrıca Afrika'nın siyasi birliğini sağlamak suretiyle kalkınacağı ve kıtanın endüstrileşmesi için takip etmesi gereken stratejiyi, kitapta geniş geniş anlatmaktadır. Çeşitli

konularda çalışma yapan Şeyh Anta Diop, 1956 tarihinde kaleme aldığı "Tropik İklim Altında Alarm Hali" adlı makalesinde, Afrika'nın doğasının korunmasının önemini vurgulamıştır.

Şeyh Anta Diop, günümüze kadar Afrikalılar ve Amerika'daki Afrika kökenli insanlar arasında etkili bir isim olmaya devam etmektedir. Bu doğrultuda gerçek Afrika tarihine ışık tutan "Siyahi Milletler ve Kültürü" eserinin kitada yaydığı etkinden dolayı, "Afrika Tarihinin Babası" olarak anılmıştır. Anta Diop'un Afrika tarihine büyük bir ilgi duymasının nedenini kendisi şöyle anlatmıştır: "Tarihe ilgi duymama neden olan ilk olay ise yıllarımda dersimize giren bir Fransız öğretmenin "siz de (Senegalliler), bizim gibi bu topraklarda işgalci konumdasınız. Bu toprakların asıl sahibi Pigme halkıdır." demesidir. Daha sonra üniversite eğitimi için Fransa'ya giden Anta Diop, tarih üzerinde yoğunlaşmıştır. Batı'nın gerçek yüzünü açığa çıkartmaya çalışan Şeyh Anta Diop, Batı düşünürlerini iki gruba ayırmıştır.

Birincisi Volney gibi doğruyu söylemeye cesareti olan iyi niyetli düşünürlerdir. 1780'lerde Fransa'dan Suriye ve Mısır'a seyahat eden Volney, eski Mısır medeniyetinin kurucularının Siyahi Afrikalılar olduğunu dile getiren nadir batılı bilim adamlarından biridir.

İkinci grup ise "Batı dışındaki topluluklar alt ve geri topluluklardır" diyen Lucien Lévy-Bruhl gibi tarih ve gerçeği tahrif eden oryantalist düşünürlerdir. Şeyh Anta Diop, bu düşünürlerin "insanlık suçu işlemiş bilim adamları" olduklarını ifade eder.

Diopian düşüncesi olarak da ifade edilen "Afro-sentrik Paradigması"nın kurucusu olduğu kabul edilen Şeyh Anta Diop, 1974 yılında UNESCO tarafından Afrika Tarihi'nin yeniden yazılması için görevlendirilmiştir. Görevi kabul etmek için koşul olarak tüm Eski Mısır Tarihi uzmanlarının bir araya geleceği bir çalıştayın düzenlenmesini talep etmiştir. Diop'un amacı Antik Mısır medeniyetinin kurucuları olan siyahi Afrikalılar olduğu tezini diğer tarihçilere kabul ettirmektir. Çalış-

Traore Taoufic Kassa / Togo
Uludağ Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü

tayda onun arkadaşı olan Theophile Obenga ile birlikte ortaya koyduğu deliller ile farklı bir tarih tasavvuru ortaya koymuştur. Diop, bu çalıştayıdan sonra birçok Antik Mısır uzmanının fikir değiştirmesine yol açmıştır. Örneğin, Cheikh Anta Diop'a karşı olan çalıştaya katılan Fransız tarihçi Jean Devisse 1986 yılında Kamerun'da verdiği bir konferansta şöyle der: "Cheikh Anta Diop'un yaptığı çalışmaları takdir ediyorum. Onun araştırma merakına hayranım. O çok büyük bir bilim adamıdır ve itiraf etmeliyim ki Afrika tarihi hakkında birçok önyargımın kırılmasına ve birçok fikrimden vazgeçmemeye vesile oldu".

Şeyh Anta Diop'un mücadelesi sadece Afrikalılar için değil dünyada mazlum olan tüm halkları da kapsamaktadır. Nitekim Diop, dünya barışının sağlanması için evrensel bir medeniyetin inşa edilmesi, dünyanın ırkçılık anlayışından vazgeçmesi, soykırım, katliam ve kölelik gibi zulümlerden kurtulması gerektiğini savunur. Bunu gerçekleşmesi için Diop, önce Batı merkezli dünya tarihinin reddedilmesi gerektiğini düşünür. Ayrıca insan biyolojisinin bir olduğunu vurgulayarak ırksal ayrımcılığı önleyecek küresel bir eğitim zemininin hazırlanması gerektiğini ifade etmiştir.

TOGO İLE TÜRKİYE ARASINDA KURULAN YENİ BİR KARDEŞLİK KÖPRÜSÜ -Togo Türkiye Kardeşliği İnsani Yardım ve Kültür Merkezi Derneği-

Kurucuları Türkiye'de lisans ve lisansüstü eğitim gördüler. Türkiye'de akademik eğitimlerinin haricinde sivil toplum ve vakıf tecrübesini müşahede ettiler, öğrendiler ve Togo'yu Türkiye'ye sımsıkı bağlayan bir bağ kurdular. Şimdi bir kısmı Türkiye Mezunları olarak ülkesinde bir yandan mesleğini icra ederken, bir kısmı da Türkiye'de eğitimlerini sürdürüyorlar. Onlar Afrika'nın İslam ile yoğrulmuş kadim medeniyet değerlerinin rehberliğinde, insanlık onurunu yeniden yüceltmek ülküsüyle hayır yarışında yol alıyorlar. Togo Türkiye Kardeşliği İnsani Yardım ve Kültür Merkezi Derneği Genel Sekreteri, aynı zamanda gazetemizin yayın kurulu üyesi Traore Taoufic Kassa ile bir röportaj gerçekleştirdik.

A.K.U:Togo'da bir dernek kurma fikri nasıl ortaya çıktı?

T.T.K: Ana vatanımız Togo, değişik yerel kültürlerle ev sahipliği yapmaktadır ve oradan iletilen kültürel mesaj yalnızca biz Togolulara hitap etmektedir. Mesaj dünyadaki bütün insanlara hitap etmektedir. Bu durum aynen Türkiye ve her hangi bir ülke için de geçerlidir. Kültür, insanlar arasında bağ oluşturuyor. Kültür, insanlığı, bulduğumuz bu dünyada anlam yüklü bir makama yükseltip yerleştiriyor. Zira kültürü bütün ayrıntısıyla kavrayabilen varlıklar insanlardır. Kültürlerini vesile kılarak birbirleriyle temasa geçme çabaları çoğaltsaydı dünyada insanlar daha huzurlu ve uyumlu bir hayatı sürdürebilirlerdi. Bu anlamda Türkiye'de okuyan Togolu öğrenciler olarak, Togo ve Türkiye arasında kültürel bir köprü inşa etmek ve bu köprüyü insani hizmetlere vesile kılmak için bir araya geldik ve birlikte Togo Türkiye Kardeşliği İnsani Yardım ve Kültür Merkezi'ni kurma kararı aldık. Bu kurum İslami değerleri, dolayısıyla insani değerleri, esas olarak faaliyet gösterecektir.

A.K.U:Derneği ne zaman kurdunuz? Kuruluş hikâyeniz nedir?

T.T.K: İlk olarak 17 Temmuz 2016 yılında resmi olarak faaliyete başladık. Derneğimiz kurulduğunda kurucu başkan olarak görev aldım. Birlikte yol aldığımız kardeşlerimizin isimlerini zikretmeliyim burada: Ouro Sama Abdoul Azize, Tchagnao Sam-siya, Damoudou Moutafou, Abdourahmane Zakari, Aboudou Wahabi (Proje Danışmanı) ve Ouroubou Adnane. Fakat değişik eğitim programlarından dolayı bugün derneğimizin yönetiminde bazı değişiklikler meydana geldi ve yeni başkanı Ouro Sama Abdoul Azize kardeşimiz oldu, ben ise Genel Sekreterlik görevini sürdürüyorum.

A.K.U:Hedefiniz neydi yola çıkarken?

T.T.K: Temel hedefimiz, en azından şimdilik kendi ülkemiz insanının, sosyal, ekonomik ve doğal sebeplerden oluşan problemlerinin giderilmesi sureti ile bireyleri ve toplumları kendi ayakları üzerinde duracakları ortama kavuşturmak. İnşallah bu hususta muvaffak oluruz...

A.K.U:Peki genel olarak, derneğinizin kendisine belirlediği vizyon ve misyonu anlatabilir misiniz?

T.T.K: Tabii ki... Togo Türkiye Kardeşliği Kültür Merkezi olarak, insan onuruna yakışır bir dünyada yaşamaya katkıda bulunmak, değişen dünyada değişmeyen değerlerin yaşatılmasını sağlamak, örf, adet, değerlere karşı saygıyı ve değerlerimizi koruma mücadelesini eğitim yoluyla sürdürmeye gayret etmek, akli köleleştirilme-yi yok etmek ve ona karşı durmak, gençlere bütün gerçekleriyle yeni bir dünya görüşünü kazandırmak, muhtaç ve mağdurlara insani yardım ulaştırarak onlara onurlu bir yaşam sunmak, veren el ile alan el

arasında köprü olmaya çalışmak, Togo'daki gençlere Türk kültürünü tanıtmak ve ondan ibret almaya teşvik etmek, iyiliği her zaman ve her yerde yaşatarak, yeryüzünde iyiliğin yayılmasına katkıda bulunmak en temel amacımızdır. Togo Türkiye Kardeşliği Kültür Merkezinin kurulmasının temelinde dini ve insani etkiler yatmaktadır. Dolayısıyla Hz. Muhammed'den (SAV) bize kalan İslam dininin adına, Togo Türkiye Kardeşliği Kültür Merkezi, insani kültürü vesile kılarak, Yüce Allah'ın yardımıyla bu dinin mesajını, Togo'da henüz ulaşmayan yerlere ulaştırmayı kendi üzerimize vazife olarak alıyoruz. Yani bu çalışmanın nihai hedefi İslam'ın ulaşmadığı beldelelere ulaştırılmasıdır.

A.K.U:Son olarak faaliyet alanlarınızı sormak isterim...

T.T.K: Togo Türkiye Kardeşliği İnsani yardım ve Kültür Merkezi derneğimizde yaptığımız faaliyetler eğitim üzerinde daha çok ağırlık göstermektedir. Bunun yanında, sosyo-ekonomik problemler ve doğal afetlerin sebep oluşturduğu olumsuzlukların giderilmesi sureti ile bireyleri ve toplumları kendi ayakları üzerinde duracakları ortama kavuşturmak, yardıma muhtaç duruma düşmüş toplumların birey ve sivil toplum kuruluşlarını güçlendirmeyi esas alan çalışmalar yürütüyoruz. Örnek olarak, yaz aylarında yoksul çocuklar için dini eğitim programları, sportif aktiviteler düzenliyoruz. Ramazan Ayı, Ramazan ve Kurban Bayramlarında ihtiyaçlı ailelerinin kapılarını çalıyor, onların hallerini hatırlarını soruyor ve muhtelif yardımlar dağıtıyoruz. Yoksulluğun giderilmesi ve sosyal adaletin sağlanmasına katkıda bulunmak amacıyla ve gençler arasında okuma-yazma oranını yükseltmek için projeler yapıyoruz. Eser üretme, paylaşım kültürünün geliştirilmesine sevk ve gayret etmek, bunun yanında Togo Türkiye kardeşliğini pekiştirecek muhtelif faaliyetleri önümüzdeki dö-

Adamu Kaigama Usur/Nijerya
Uludağ Üniversitesi
İlahiyat Fakültesi

nemlerde icra etmeyi planlıyoruz. Tüm bunlar için Alemlerin Rabbi olan Allah'a hamd ediyor ve O'ndan yardım diliyoruz.

A.K.U: Çok teşekkür ediyoruz, yolunuz, hep birlikte yürüyeceğimiz yolunuz açık olsun...

RÖPORTAJ: Adamu Kaigama Usur / Nijerya
Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi

**Togo Türkiye Kardeşliği
İnsani Yardım ve Kültür Merkezi**

Afrika'nın Unutturulan Tarihinden Bir Kesit: "Kush Krallığı" ve Afrika'nın İmajı

Kahire'de ki büyük Giza piramidi, antik çağın yedi harikasından biri olarak kabul ediliyor. Ama Nil Nehri'nin güneyine doğru ilerleyin ve bugün Sudan olarak bilinen topraklarda Kush Krallığı'na ait binlerce piramit bulacaksınız. Kush Krallığı etkisini bugün Ortadoğu olarak bilinen bölgeye kadar yayan Afrikalı bir süper güçtü. Krallık yüzlerce yıl yaşadı ve Milattan Önce 8. yüzyılda Mısır'ı işgal ederek o yüzyılın büyük kısmında, Mısır'a hakim oldu.

Krallıktan geriye kalanlar oldukça etkileyici... Kush Krallığı dönemine tarihlenen piramitlerin 300'ü hala bozulmamış ve yaklaşık 3 bin yıldır el değmemiştir. En iyi örneklerini Kuzey Sudan'da BM'nin kültür birimi UNESCO tarafından dünya mirası ilan edilen Jebel-Barkal'da görebilirsiniz. Burada piramitler, mezarlar, tapınaklar ve duvarları resim ve yazılarıyla süslenmiş defin odaları bulunuyor. UNESCO bu eserleri "2 bin yıldan fazla bir süre önce bir grup insanın sanatsal,

sosyal, siyasi ve dini değerlerini gösteren yaratıcı deha" olarak tanımlıyor. Batılı tarihçilerise Afrika ülkelerinde yazılı kayıtların olmamasını bahane ederek bu ihmali meşrulaştırmaya çalışıyordu.

UNESCO, Afrika'dan farklı dallarda 350 uzmanı bir araya getirerek tarih öncesi çağlardan modern zamanlara kadar 8 ciltlik bir seri kitap projesini başlatılmasına yardım etti.

Batı Asya ve Afrika'da süper bir güç olan Kush Krallığı'nda kraliçeler kendi başlarına ülkeyi yönetebiliyorlardı ve bu genellikle görmezden geliniyor. Bu antik çağın en büyük dört medeniyetlerinden biri sayılan Aksum Krallığı için de geçerli. Aksumlu krallar, modern dönemin Eritre ve Etiyopya topraklarında, Kızıl Deniz'deki ticareti kontrol ediyorlardı. Aksum ayrıca Afrika'da Hristiyanlığı kucaklayan ve resmi dini haline getiren ilk krallıktı.

Bu hem Afrika'da hem de diğer yerlerde az bilinen bir tarihi gerçek. Çünkü akademisyenlerin ve öğretmenlerin çoğu sömürge eğitiminin ürünüydü ve kendi tarihlerini kapsamlı ve kronolojik gerçeklerini öğrenemediler. Bir kompo olduğunu söylemiyorum elbette. Sadece Afrika tarihine Afrikalı ya da değil, liderler tarafından yeterli vurgu yapılmıyor. Bu Afrika'ya özel bir durum çünkü dünyanın hiçbir bölgesinin bu kadar iptidai olarak kabul edildiğini görmedik. Bu durum, Afrika'nın dünya genelinde yoksulluk, çatışma, darbeler, savaşlar, açlık ve yolsuzluk içinde tanınıyor olmasından kaynaklanıyor. Afrika'da kalkınma konularından ziyade hayırsızlık ve yardımlar öne çıkarılıyor. Bütün bunlar iyi niyetle yapılmış olsa da, bu imaj Afrika'nın temsil edilme şekline yansıyor ve Afrika insanının gelişebilmesi ve yeterince gıdaya ulaşabilmesi olması için başkalarına bağlı oldukları varsayımını besliyor.

Abdisalan Elmi / Somali
Uludağ Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü

İnşallah gelecek kuşaklar kendi tarihleri hakkında daha iyi bilgilenir ve geçmişlerinden gurur duyacak pek çok şey olduğunu görürler. Bu geçmiş daha da büyük bir geleceğin temeli olabilir.

Afrika'nın geleceğini değiştirecek proje

Afrika'nın en zengin iş adamı olarak gösterilen Alhaji Aliko Dangote, işsizlik sorununu gidermeyi ve Afrika'nın kalkınmasını amaçlayan projesinde, hükümetin de desteğiyle Nijerya'da dünyanın en büyük petrol rafinerisini inşa etmek için kollarını sıvadı.

Nijerya, 2019 yılında tamamlanması beklenen bu proje ile Afrika'nın en büyük petrol ihracatçısı haline gelecek ve aynı anda Afrika'nın en büyük petrol üreticisi olacaktır. Afrika'nın en zengin adamı Aliko Dangote, Nijerya'nın petrol üretimini neredeyse ikiye katlayacak büyük bir yeni rafineride 12 milyar dolar yatırım yapmayı hedeflediğini söyledi.

Nijerya, Afrika'nın en büyük petrol üreticisi; fakat rafine etme kapasitesinden yoksun ve yakıtının çoğunu yurtdışından almak zorunda kalıyor. 56 yaşındaki Aliko Dangote, Reuters haber ajansına verdiği röportajda, bu proje bittikten sonra ülkedeki işsizliği azalacağını ve Afrika'nın tamamına yardımcı olacağını ve bu proje ile günde 450.000 varil petrol üretebileceğini öne sürmüştü. Aliko Dangote'nin başta çimento ve gıda sektöründen elde ettiği servetinin yaklaşık 15 milyar dolar olarak bilinmektedir.

2019 yılında açılması planlanan 12 milyar Dolarlık Dangote Petrol Rafinerisi, en büyük rafineriden % 40 daha büyük olacak. Tesis ayrıca, Afrika'nın en büyük üre fabrikası olarak yılda 3 milyon ton SCF gazı işleyecek ve 1,100 kilometrelik alt deniz boru hattı altyapısına sahip olacak. Kıtanın en büyük ikinci ekonomisi olan Nijerya, yakıt ihtiyacının yüzde 80'ini sübvans edilen ithalata dayandırıyor. İç kapasitenin artması Nijerya'daki yatırımcılar tarafından memnuniyetle karşılanacak; ancak bu kârlı piyasanın bir bölümünü kaybedecek olan Avrupalı rafineriler ve petrol tüccarları tarafından yapılan kârlar kesilecek.

Bölgesel Başkan Alhaji Dabo Ahmed, La-

gos'daki Nijerya Haber Ajansı'na (NAN) verdiği röportajda, 800 N (naira: Nijerya'nın para birimi) milyarı bulan hükümet borcu üzerine, pazarlama ve sübvansiyona borçlu olduğunu söyledi. 2019 yılına kadar, 500 KTPA polietilen olmak üzere 780 KTPA polipropilen üretecek petrokimya tesisi ile günlük 650.000 varil ham petrol rafine etme kapasitesine sahip olan Dangote rafinerisinin akışı bekleniyor. Ahmed, milyar dolarlık projenin tamamlan-

masıyla birlikte, petrol ve gaz endüstrisinin alt sektörünün karşılaştığı güçlükleri ele alacağını ve ülkenin ekonomisine de yardım edeceğini söyledi. Rafinerinin aynı zamanda ülke ekonomisine daha fazla yabancı yatırım çekeceğini, petrol ve gaz gelirini artıracığını söyledi. Ona göre, rafinerinin nihayet erdiğinde, 2019 yılının ilk çeyreğine kadar ülkede 300.000'den fazla iş imkanı yaratması ve petrol ürünleri ithalatını ortadan kaldırması bekleniyor. Rafineri ta-

mamlandığında, ülkenin petrol ürün ithalatına döviz kazandıran milyarlarca doların tasarruf edileceğini ve ayrıca tasarruflardan Nijerya'ya döviz kazandırdığını söyledi. Elde edilen yakıtın ülkede rafine edilmesiyle birlikte, ithalat pazarında ve piyasadaki benzin fiyatında meydana gelen bazı maliyetlerden tasarruf sağlayacağız" dedi. Ancak Ahmed, petrol ve gaz endüstrisini yeniden şekillendiren Petrol Endüstrisi Tasarısı'nın (PUB) geçişine ilişkin

hareketi hızlandırmak için Ulusal Meclise çağrıda bulundu. Bekleyen tasarımın ekonominin sektördeki büyümesini etkilediğini ve tasarım yönetiminin geçişinin doğru bir yönde olduğunu, ancak diğer faktörlerin acilen çözülmesi gerektiğini de sözlerine ekledi.

Haber Hazırlayan: Adamu Kaigama Usur / Nijerya - Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi

Havacılıkta Afrika'nın parlayan yıldızı: Fas

Kuzey Afrika ülkesi Fas, yaklaşık 1 milyar Euro'luk iş hacmi ile uzay havacılık ve savunma endüstrisinde önemli bir yatırım merkezi oldu.

Bu yıl 250 şirket, Aeromart Nagoya Fuarı'nda, Japonya'nın ötesinde küresel iş geliştirme ve son pazar eğilimleri doğrultusunda yoğun B2B toplantılarına katılmak amacıyla bir araya geldi.

Uçaklara olan talebin artmasıyla birlikte, havacılık endüstrisinde üretim Malezya, Filipinler ve Fas gibi gelişen ülkelere kaymaktadır... Bu bölgeler sektörün kilit oyuncularına haline dönüşmekte. Uçak ve motor sanayinin önde gelen firma-

ları Kawasaki, bu ülkelerin üretim maliyetlerini düşürmeye yardımcı olabileceğine inanıyor.

Havacılık sektörü, Fas'ta yükselen bir endüstri... Fas Krallığı, bugünün rekabetçi pazarında avantajlı konuma gelmek isteyen Avrupa imalat şirketleri için 20 yıldan az bir sürede gözde havacılık merkezi haline geldi. Fransız firması Daher, 2001 yılından beri Fas'ta ve yakında yeni bir üretim tesisi daha açacak.

Fas Sanayi, Yatırım, Ticaret ve Dijital Ekonomi Bakanı Moulay Hafid Elalamy,

"Havacılık sektöründe iki yeni tesisin açılışını yaptıklarını, bunlardan ilkinin jet motorları üretimi tesisi, ikincisinin ise uçak parçalarının montajlandığı tesis olduğunu ifade etti.

Kaynak: Euronews

Meles Sonrası Dönem ve Etiyopya'da Bitmeyen Gerginlik:

1.Genel Olarak Etiyopya

Daha çok Habeşistan ismiyle bilinen Etiyopya, resmi adıyla Etiyopya Federal Demokratik Cumhuriyeti büyük bir Doğu Afrika ülkesidir. Nijerya'dan sonra nüfus olarak en büyük ülkedir. Ayrıca kara kıtanın sömürülmeden tek ülkesi Etiyopya'dır. Ülkenin başkenti Addis Ababa, resmi dili Amharcadır. Diğer Afrika ülkelerinde olduğu gibi Etiyopya'da çeşitli etnik gruplar ve dinler vardır. Oromo halkı ülkenin yaklaşık %40'ını oluşturan en kalabalık etnik gruptur. Bunu Amhara halkı (%30) ve Tigre halkı (%5) izler. Dini inanış bakımından Ortodoks Hristiyanlar %43,5'ini ve Müslümanlar %33,9'unu oluştururlar. Ayrıca yerel dine mensup halk ve İsrail devletinin kuruluşundan sonra Filistin'e göçmüş olsa da az sayıda Falasha Yahudi'si bulunmaktadır.

2.Yönetim

Etiyopya 1991'e kadar üniter bir devlet yapısına sahipken, 1991'den sonra etnik kökene dayalı 9 eyalete ayrılmıştır. Ayrıca bu bölgeden ayrı iki federal yönetimli şehir bölgesi de vardır. Bu eyaletler; Oromiya, Amhara, Güney uluslar ve halkları, Tigray, Somali, Benişangul-Gumuz, Gambela, Afar, Harari ve iki federal yönetimli şehir AddisAbaba (Etiyopya, Oromiya eyaleti ve Afrika birliğinin başkentidir) ve Dire Dawa'dır. Üniter devlet anlayışı Etiyopyalılar için karanlık bir dönemdir. Çünkü üniter devlet tek bir birim olarak yönetildiği için (1991'den önceki sistemimiz: tek dil, tek din, tek merkez) farklı etnik kökene, dine ve dile mensup olan halk bu sistemi kabullenmedi. Bu dönemde çeşitli ayaklanmalar, devrimler ve askeri darbeler olmuştur. Bu yüzden 1991'den sonra oluşan eyalet sistemi Etiyopyalı halk tarafından benimsendi. Bu dönem Etiyopyalılar için Aydınlik dönemdir.

1991'de Etnik Koalisyon parti olan EPRDF (şimdiki iktidar parti) Etiyopya'yı Cumhuriyet ve Federal sistemli devlet olarak ilan etti. EPRDF halkın eşitliğini sağlayan, refahı getiren ve Etiyopyalıları gülümseten ilk parti diyebiliriz. EPRDF (Etiyopyalı Halkın Devrimci Demokratik Cephesi) altında TPLF (Tigray Halk Kurtuluş Cephesi), ANDM (Amhara Ulusal Demokratik Hareketi), OPDO (Oromo Halk Demokratik Örgütü) ve SERDEM partileri mevcuttur. EPRDF partisinin kurucusu TPLF mensuplu Meles Zenawi'dir. Meles Zenawi Federal Cumhuriyet kurulmasından vefatına kadar (2012) ülkeyi yönetti. Meles Zenawi Etiyopya'nın Vladimir Putin'i diyebiliriz. Etiyopyalı halk için Meles hem diktatör hem de güçlü bir liderdi. O ne dese diğer dört parti kayıtsız ve şartsız kabul ediyorlardı. Meles Zenawi ülkenin tek güçlü siyasi lideriydi.

3. Meles Zenawi'nin Vefatından Sonra (2012-.....)

1. EPRDF kendi arasında güç savaşını vermektedir. Özellikle bu güç savaşını EPRDF kurucu parti olan TPLF ve OPDO arasındadır.

2. 1991'de kurulan federal sistem, federal olmaktan ziyade "divideandrule" (böl ve yönet) şeklinde olmaya başladı.

3. Anayasa ihlali başladı.

4. TPLF ve Oromiya eyaleti yöneticileri arasında gerginlik ve ekonomi egemenlik savaşı başladı.

5. Amhara ve Oromiya eyalet başkanlarının tarihi yakınlaşmaları ve ülkenin yaklaşık %70'ine en büyük söz sahibi olabileceklerine dair güç göstermeleri.

6. Önceden eski Etiyopya'nın Başbakanı Meles'in mülkü olarak bilinen OPDO'nun şuan millete ait olması ve bu durumun TPLF'yi rahatsız etmesi

Oromiya Eyalet Hükümeti ile ülkeyi domine eden iktidar partisi ve koalisyon mensubu olan

TPLF arasındaki gerginlik bitmiyor. İddiaya göre Ekim ayı içinde TPLF tarafından desteklenen ve eskiden de Al-shabab ve ONLF (Ogaden National Liberation Front) ile savaşmak için kurulan "Liyu Polis" Özel Somali Polisi Kuvvetleri, Somali Eyaleti'ne yakın yerde yaşayan Oromolulara işkence edip öldürmüştür. Oromo Eyaleti Sözcüsü Addis Arega, sosyal medya hesabından yaptığı açıklamada çatışmaların Somali eyalet polisinin bölgede seyahat eden bazı Oromolu liderleri tutuklayıp işkence ederek öldürmesiyle başladığını belirtti. Çatışmalara Somali eyaletindeki özel polis kuvvetlerinin sebep olduğunu öne süren Arega, "Çatışmalar halkın birbirine girmesiyle başlamadı. Olaylar Somalili bazı gruplar ve Somali Eyaleti Özel Polis Kuvvetleri tarafından başlatıldı." diye konuştu.

Ülkenin muhalif partilerinden olan Oromo Federal Kongresi Başkan Yardımcısı Mulatu Gemechu ise Oromo ve Somali halkının kardeş olduğunu dile getirdi. Gemechu, çatışmaları iktidar partisi (TPLF) ve federal hükümetin kamuoyunun dikkatini dağıtmak için planlandığını iddia etti.

Hükümetin geçen yıl patlak veren muhalif gösterilerden bu yana halka verdiği sözleri tutmadığını ve halkın taleplerini karşılamadığını savunan Gemechu, "Hükümet, Somali eyaletinde görevlendirmek üzere özel polis kuvveti eğitti ve onları Oromiya'ya göndererek halkın dikkatini dağıtmakla görevlendirdi." dedi. Gemechu, "Hükümet, ülkede federal bir sistemin olduğunu söylüyor ancak federal sistem kağıt üzerinde. Gerçekte pratik, üniter bir devlettir." ifadesini kullandı. Etiyopya Başbakanı Hailemariam Desalegn, Oromo eyaletinde gerçekleşen ölüm ve yıkımlardan dolayı özür diledi. Desalegn, Etiyopya Meclisi'nde yaptığı konuşmasında, "Oromo eyaletinde yaşanan çatışmalardan, barış karşıtı güçler sorumludur. Hükümetin halkın sorunları ve mağduriyetini dinlemesi gerekiyor. Oromo bölgesinde yaşanan ölümler ve yıkım için özür dilerim" dedi.

Desalegn, konuşmasında bahsettiği "barış karşıtı güçler" in kim oldukları konusunda detay vermedi.

Fakat bu çatışma Oromo ve Somali eyaleti arasında olmasına rağmen, Oromo halkı ve Eyaletin hükümeti olayın arkasında TPLF olduğunu ve hatta Oromiya'yı karalamak için bu olayı başlattığını inanıyorlar. Oromo eyaleti doğrudan TPLF ismini söylemeden "barış karşıtı güçler" diye üstü kapalı olarak TPLF'yi hedef alıyor. Bu yüzden Oromiya çapında yani ülkenin hemen hemen her yerinde TPLF karşıtı protestolar başladı.

Oromolu liderler bu olayın doğrudan TPLF ismini söylemeden barış karşıtı elemanların Oromo ve Oromiya'yı karalamak için elinden geleni yaptıklarını belirtti. Bu yüzden Oromiya polisi ve hükümeti halkını bu barış karşıtı gruplardan korumak için anayasaya dayanarak ellerinden geleni yapacaklarına söz vermişlerdir.

Oromiya eyaletinin polis yardımcısı, Özel Somalili polisleri suçluyor. Hatta Oromoluları öldürmeye katılan Liyu polisinin Somali uyuşmasına sahip olduğunu iddia etti. Etiyopya Hükümet Sözcüsü Negeri Lencho'ye göre (OPDO mensubu), mesele Somali Oromo kavgasının ötesindedir. Bazı grupların olduğunu (isim vermeden) belirterek bunu da araştıracağını açıkladı. Lencho bu nefret gruplarının bazı medya organlarını kullanarak Oromiya içinde etnik çatışmayı kışkırttığını da ekleyerek sözlerine devam etti. Nefret içerikli haberlerinden dolayı "ENN TV ve zami90.7 radyo" nu adlandırmaksızın suçladı. TPLF tarafından finanse edilen ENN TV, Etiyopya halkı futbol izlerken "BREAKING NEWS" şeklinde sanki Oromo halkı diğer azınlık halkı katliam yapıyormuş gibi haberi yayınladı. Yayınlanan haberde Yeni Zelanda'da gaz

deposundan çıkan bir yangının resmi kullanıldı. Ülkeyi katliam yapılması için kışkırttı. ENN TV yanlış anlaşıldığını söyleyerek özür diledi. Fakat Zami90.7 radyo yöneticisi ifade özgürlüğümüz diye konuşup özür dilemekten kaçındı.

Oromiya Eyalet Başkanı Lammaa Magarsa, yasadışı olarak kişisel çıkarları doğrultusunda konuştuğu bir grupta kaosun nedenini kınadı ve Oromo halkının düşmanı diye suçladı. Etiyopya Hükümet Sözcüsü Negeri Lencho'ye göre, bazı jandarma ve askerinin Oromo halkını katlettiğini söyleyerek onların görevi ülkeyi korumaktır halkını öldürmek değildir diye konuştu. Askerinin görevi ülkenin sınırını korumaktır, halkını öldürmek değildir.

Anlaşılan şu ki, EPRDF koalisyon partneri olan OPDO ve TPLF arasındaki gerginliği kısaca şu şekilde ifade edebiliriz:

TPLF ile gerginlik yaşayan sadece OPDO değil, aynı zamanda ANDM ve TPLF arasında da gerginlik yaşanıyor. TPLF ile olan gerginlikten dolayı OPDO ve ANDM 3 Kasım 2017 tarihinde Amhara eyaletinin başkenti Bahir Dar'da tarihi bir konferans gerçekleştirdi. İki başkan Oromo, Amhara ve diğer etniklerin Etiyopya halkının barışından yana olduklarını fakat ülkenin barışını bozmaya çalışan bazı grupların olduğu söylediler.

4.Oromo halkı ne istiyor?

Oromiyalılar 100 milyonluk Etiyopya nüfusunun neredeyse yarısını oluşturmaktadır. Oromiya yüz ölçümü bakımından da ülkenin en geniş eyaletlerinden biri. Bu geniş coğrafyada 45 milyon aşkın nüfusuyla Oromiyalılar yaşıyor. Temel geçim kaynakları tarım ve hayvancılık. Fakat toprakları son yıllarda bir sanayi şehrine dönüştürülmeye başlandı.

Başkent Addis Ababa, Oromiya aleyhine genişliyor. Geçen Kasım ayında yüzlerce Oromiyalı çiftçinin toprağına el konuldu ve çiftçiler kendilerine gösterilen yeni topraklardan pek de hoşnut olmadı. Oromiya halkı işgal edildiğini düşündükleri topraklarını hükümetten geri istiyor. Yaklaşık bir yıldır, 200'den fazla Oromiya kasabası ve şehrinde, göstericiler hükümete taleplerini iletmek için protestoda bulundular. Protestocular hükümetin kendilerini dinlemediğini, şikayetlerinin ve isteklerinin dikkate alınmadığını iddia ediyor. Oromiya bölgesinde işsizliğin oldukça yüksek olduğunu, hükümetin artan işsizlik karşısında herhangi bir şey yapmadığını söylüyorlar.

Oromiyalıların karşı çıktığı hususlardan biri de hükümetin Oromiya kültürüne ve kimliğine yönelik tavrı. Etiyopya'nın nüfus açısından en büyük etnik topluluğunu oluşturmalarına rağmen, dillerinin resmi dil olarak kabul edilmemesinden şikayetçiler. Okullarda Oromo kültürü yerine, hükümetin Etiyopya kimliği adı altında Amhara ve Tigray kültürü öğretilmesini söylüyorlar.

Oromiya sorununun arkasında, 1991 yılındaki bağımsızlık sonrası politikaların önemli bir yeri var. Tigray ve Eritre halkının Mengistu yönetimine karşı mücadelesine Oromiya ve Amhara halkının fazla destek vermediği, şu anda yönetimde olan Tigray elitleri tarafından hep iddia edildi. Tigray Özgürlük Cephesi Mengistu rejimini devirince, Oromiya ve Amhara halkına yönetimde pek yer vermedi. Ülkeyi yaklaşık 25 yıldır Tigray elitleri yönetiyor. Federal bir sistem olmasına rağmen, eyaletlerde bile elit Tigray yöneticilerin etkisini görmek mümkün. Bürokratların ve askeri yöneticilerin çoğunluğunun Tigraylı olması sadece Oromiyalıların değil, diğer büyük etnik topluluk olan Amhara'nın da tepkisini çekiyor.

Eğer Etiyopyalıların yüzde 5'ini oluşturan Tigraylar, Oromo ve Amhara halkına daha fazla temsil hakkı verseydi, sorunun bu kadar büyüme olasılığı vardı. Fakat Oromiya yöneticile-

İbrahim Abdella / Etiyopya
Uludağ Üniversitesi
Tıp Fakültesi

rin görevden alınması ve yerlerine merkezden yöneticilerin atanması, Oromiya halkının Etiyopya'ya yönetenlerin merkezîyetçi bir devlet anlayışını benimsedikleri yorumlarını da beraberinde getirdi.

Etiyopya'da 547 sandalyeli ulusal bir meclis bulunuyor. Bu meclisin bir kaç sembolik üyesi dışında üyeleri tamamen Tigraylilerden oluşuyor. Tigraylar siyasi olarak etkili oldukları gibi, ekonomik olarak da etkililer. Ekonominin yüzde 80'i Tigraylilerin elinde. Oromiya ve diğer bölgelerin ekonomide yalnızca yüzde 20'lik bir etkileri var ki bu etki genellikle küçük ölçekli sanayi kuruluşlarında görülüyor.

5.Oromiya'da küresel rekabet

Oromiya sorununun arkasında bir de 'küresel rekabet' var. İç savaş sonrası devletin yapılanmasına en önemli desteklerden birini ABD verdi. Eski devlet başkanı Meles Zenawi, ABD ve diğer küresel güçlerle olan ilişkileri çok iyi yönetti. Gerektiğinde Batı devletlerinin yanında yer alarak, gerektiğinde ise bağımsız bir devlet politikası izleyerek farklı küresel güçlerle işbirliğini artırmaya çalıştı. Etiyopya, ABD'nin Afrika boy-nuzunda en fazla destek verdiği ülke. ABD, Etiyopya'yı yanında tutarak Sudan, Eritre ve Somali devletlerindeki mevcut gidişata yön verdi. Cibuti'ye askeri yardım yapan, Etiyopya'dan kalkınma ve insani yardımlarını esirgemeyen ABD'nin bölgedeki en önemli partneri oldu. Ancak Zenawi yönetimi, ABD'nin Etiyopya'ya bu kadar ilgi duymasından rahatsız olarak Çin ile de bir yakınlaşma süreci başlattı. Fakat bu yakınlaşma Çin ve Etiyopya arasında sadece ekonomik bir işbirliğiyle sınırlı kalmadı, sosyal ve siyasi bir işbirliğini de beraberinde getirdi. Çin'in Etiyopya'da 500'den fazla büyük ölçekli fabrikası bulunmakta. Tren ve karayollarını artık Çinliler yapıyor. Çinlilerin yaptığı Cibuti ile AddisAbaba tren yolu açıldı. İlk Etiyopya otomobili Çin'in desteği ile faaliyete geçiyor.

Etiyopya teröre karşı savaşta ABD'nin bölgedeki en önemli destekçiydi. Artık Etiyopya Çin'den aldığı cesaretle, daha bağımsız politikalar geliştirme hevesinde. Dikkat edilirse ABD'nin Etiyopya'daki olaylara dikkat çekmesi 2013'den sonra başladı. Artık ekseninden kaymaya başladığını gören ABD, medyanın gücü sayesinde Etiyopya'da yaşananları dünya gündemine getirecek.

Etiyopya yönetiminin, Oromo sorununun artık bölgesel bir sorun olmadığını görmesi gerekiyor. İnsan hakları kuruluşları ve BM'ye bağlı kuruluşlar şimdiden Etiyopya'yı insan hakları konusunda uyarıya başladı. Etiyopya'daki durum kötüye gitmeye başlarsa, Batı darbe seçeneklerini de düşünebilir. Etiyopya'da devlet geleneği çok güçlü olmasına rağmen, Batıda bu işlerde epey tecrübe kazanmış aktörlerin bulunduğu da bilinmesi gerekiyor.

Etiyopya'da seksenden fazla etnik bir topluluk yaşıyor. Hem etnik hem de dini unsurlar arasında bir bütünlüğün gerçekleşmesi lazım. Artık problemleri çözmek için uzlaşa, barış, adalet gibi kavramların daha fazla kullanılması gerekiyor. Tabi bu konularda bütün tarafların da samimi olması gerekiyor.

İBRAHİM M. ABDELLA / ETİYOPYA
ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ

Fransa, ABD ve Çin'in Paylaşım Kavgasında Orta Afrika Cumhuriyeti'nin Konumu

Orta Afrika Cumhuriyeti, Sudan, Güney Sudan, Çad, Demokratik Kongo ve Kongo Cumhuriyeti ve Kamerun'la sınırı olan bir ülkedir. 1960 yılında Fransa'dan bağımsızlığını alan bu ülke; Fransız Cumhurbaşkanlarının gelir kaynağı olmuştur. 1979 yılında o dönemin Fransız Cumhurbaşkanı olan D'estaing'in, Orta Afrika Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı olan Bokassa'dan tonlarca altın aldığı Fransız basını tarafından belgelenince skandal ortaya çıkmış ve D'estaing bir sonraki seçim yarışını kaybetmiştir. Gerçi bugünlük de hem Sarkozy hem de Chirac için aynı durumdan dolayı mahkemede süren davaları mevcut.

Nüfusu 5 milyon olan Orta Afrika Cumhuriyeti'nin şu ana kadar 6 Cumhurbaşkanı olmuştur ve hepsi Fransız destekli bir darbe sonucu makamından olmuştur. En son darbe Mart 2013 yılında François Bozizé'ye karşı kendilerini Séléka (İttifak) olarak adlandıran bir grup tarafından gerçekleştirilmiştir. Yani François Bozizé göreve geldikten tam 10 yıl sonra...

Bozizé'ye Karşı Neden Darbe Yapılmıştır?

François Bozizé Mart 2003 yılında Fransız askeri ve Çad'lı milislerin yardımıyla Cumhurbaşkanı Patassé'yi devirerek yönetime gelmiştir. Patassé'ye karşı yapılan darbe ile Bozizé'ye karşı yapılan darbe birbirlerine son derece benzemektedir. Her ikisi de Fransa'ya kafa tutmuştu her ikisi de Çad'lı milislerle ve Fransız askerinin yardımıyla yönetimden uzaklaştırılmıştır.

Patassé, Orta Afrika Cumhuriyeti tarihinde yapılan tek ve ilk demokratik seçimler vasıtası ile (1993) cumhurbaşkanı olmuştur. Cumhurbaşkanı seçildikten sonra liberal ekonomiyi benimsemiştir ve ülkeye çok sayıda Fransız, Kanada ve Belçika firması özellikle maden sektöründe yatırım yapmıştır. 1996-2001 yıllarında Fransa Büyükelçisi olarak atanan Jean-Marc Simon, Patassé'ye sürekli olarak talimat vermeye başlamıştır. Not: (Simon, 2010 yılında Fildişi Sahilleri'ne atanmıştır ve atandıktan 5 ay sonra bu ülkede seçim krizi çıkmıştır ve iç savaş başlamıştır). Patassé ise, özellikle Fransız, Belçika ve Kanada firmalarının maden sektörünü ölçsüz sömürmeleri ve bölge halklarına yapılan düşük gelir dağılımına itiraz ediyordu. (Areva ve Bolloré Orta ve Batı Afrika ülkelerinde en büyük firmalardır. Enerjiden ulaşılmaya, kahve ve kakao ticareti tekel sahibi Fransız, Belçika ve Kanada firmalardır) 2002 yılında Orta Afrika Cumhuriyeti'nde siyasetçiler ara-

sında başlayan anlaşmazlık, François Bozizé'nin Fransız askeri ve Çad milisleri yardımıyla yaptığı darbeye sonuçlanmıştır.

François Bozizé yönetime geldikten sonra Fransız, Belçika ve Kanada firmalarına öncelik tanımıştır. Fakat zamanla bu ülkelerin ülkesini sömürdüklerini ve ülke kanunlarına aykırı hareket ettiklerini anlayınca; Çad ve Fransa'nın haberi olmadan Çin ile masaya oturdu. Çin, bu ülkeye 4.4 milyar dolar kredi vermiştir ve o kredi ile Orta Afrika Cumhuriyeti'ne okul, hastane, vs. hizmetleri yapmıştır. Bu da Çin'i diğer ülkelerinden farklı kılan unsurdur. Yani Çin devleti Afrika ülkelerine (hem de Çin'li firmaları yaptırarak) okul, hastane, üniversite, baraj, elektrik santralleri gibi hizmetleri yaptırarak kredi vermektedir. Bu durum ise Afrika ülkelerinin Çin ile sıkı bir ilişki içerisinde olmalarına neden oluyor.

Eylül 2009'da, Bozizé resmi temaslar için Çin'e gider. Bu ziyaretten haberi olmayan Çad (ki bu ülke Fransa'nın bu bölgeyi karıştırmak için en çok kullandığı ülkedir) ve Fransa'yı çok kızdırmıştır. Keza ABD büyükelçisi Fredrick Cook, Ekim 2009 yılında "Orta Afrika Cumhuriyeti, çevre ülkelere (Çad'ı kast ediyor) ve Fransa'ya haber vermeden bağımsız hareket ediyor, ayrıca şahsi menfaati önde koyuyor" şeklinde Washington'a haber veriyor. Bu bilgiler Wikileaks tarafından daha sonra açıklanmıştır. Bozizé ise, Çin ziyareti sırasında CNPC firması (Çinli firma) petrol ve uranyum çıkarma ve ihracat sözleşmesi yapmıştır. Keza maden sektöründe de önlerini açmak için ön protokol imzaları atılmıştır. Bunun yanı sıra Çin, her yıl 40 üst düzey komutanlar ile Orta Afrika Cumhuriyeti silahlı kuvvetleri için eğitim verecekti.

François Bozizé Çin ziyareti sonrasında Güney Afrika Cumhuriyeti ile görüşme yapar ve de maden sektöründe Güney Afrikalı şirketlerin yatırım yapmaları için önlerini açmıştır. Buna karşılık Güney Afrika Cumhuriyeti de Orta Afrika Cumhuriyeti'nin başkenti olan Bangui'ye güvenliği korumak için 600 Güney Afrikalı asker gönderme kararı almıştır. Çok ilginç olan Séléka örgütü başkente girdikten sonra ilk yaptıkları iş ülkede mevcut olan Güney Afrika Cumhuriyeti askerlerini öldürmek olmuştur. 13 asker öldürüldü, Güney Afrika kendi askerlerini çekmiştir ve böylece mesajı almış olmuştur.

Çin ve Güney Afrika Cumhuriyeti'nin ilişkilerinden

son derece rahatsız olan ABD ve Fransa, Çad ve Sudanlı milisleri silahlandırmıştır. Eski planlama bakanı olan Djotodia önderliğinde kurulan Séléka örgütü (koalisyon) başkente kadar yürüyerek François Bozizé'yi koltuğundan etmiştir. Séléka, İslamcı süsü verilmiş Çad ve Sudanlı milislerden oluşmaktadır. Bu örgüt başkent Bangui'yi ele geçirdikten sonra yağma, tecavüz, zorbalık ve işkence faaliyetlerinde bulunmuştur.

Çad ve Sudan'lı milislerin uyguladığı şiddete mäsilleme olarak, zaten eskiden de bu ülkede azınlıkta olan ve baskı gören Müslüman nüfus, Orta Afrika katliamlara maruz kalmıştır. Fakat ilginç olan ise bu olay soykırım boyutuna ulaşmadan ABD'nin Afrika Koordinatörü'nün Kasım ayında "Orta Afrika'da soykırım yaşanabilir" dedikten hemen sonra Müslüman-Hristiyan çatışmasının şiddetlenmesi ve hemen sonra günde bir kaç defa Fransız yetkililerin operasyon yapılması gerektiği yönünde açıklama yapmalarıdır. Olayın boyutu ise farklıydı.

Djotodia, ülkenin tamamına hâkim olamamıştır. Ne doğru düzgün askeri vardır ne de milislerinin ihtiyaçlarını karşılayabilme durumu. O kadar ki başbakanının koruması ve makam aracı bile yoktur. Bu durumu fark eden Bozizé yanlıları, isyan başlatmıştır ve yavaş yavaş ülkeyi ele geçirmeye başladı. Bu durumu fark eden ABD "soykırım" olacağı ileri sürerek Fransa'nın operasyon düzenlemesi için bir bakıma çağrıda bulunmuştur. Böylece Bozizé yanlılarının önünü geçilmiştir.

Fransız Cumhurbaşkanı 3 Aralık'ta operasyon yapılması için gereken talimatı vermiştir ve bu "insanlık felaketini" önlemek için Fransız meclisinden tezkere geçirmiştir. 5 Aralıkta ise BM güvenlik konseyi Fransa'ya yeşil ışık yakmıştır. Tabii Fransa AB'nin tüm desteği arkasına almıştır. AB lojistik desteği sağlayacağını açıklamıştır. Nihayet 8 Aralık'ta fiili olarak operasyon başlamıştır.

Peki, ne olacak?

Fransa Ocak 2013 yılında Mali'ye bir operasyon düzenlemiştir. Hem de BM güvenlik konseyinin onay olmadan. Gerekçe ise El-Kaideyi temizlemektir. Fakat şu anki Mali Cumhurbaşkanı, İbrahim Boubakari Keita, 5 Aralık 2013 yılında Paris'te yaptığı açıklamada aynen şöyle demiştir "Mali'de barışın en büyük engeli Fransa hükümetidir. Malililer arasında bir uzlaşmanın oluşmasını istemiyor. Birbirlerimizle görüşmemize müsaade

Muhammed Nur
Orta Afrika Cumhuriyeti
Uludağ Üniversitesi
İlahiyat Fakültesi

etmiyor. Düşünün Mali'de Malili askerlerin bazı bölgelere girmesi Fransız askerler tarafından engelleniyor. Ayrıca, Fransız askerlerin bulunduğu bölgede Kasım ayında 2 Fransız gazeteci öldürülüyor, gazetecileri öldüren kişiler 6 Fransız askerinin kontrol noktasından geçerek bunu gerçekleştirdiler. Bunlar olacak şeyler değil." Üstelik bu konuşma tam da 6-7 Aralık tarihlerinde Paris'te gerçekleştirilen Afrika-Fransa güvenlik zirvesinden hemen önce yapılmıştır. Söz konusu zirvede sadece Zimbabve ve Orta Afrika Cumhuriyeti liderleri katılmamıştır. Güney Afrika Cumhuriyeti özellikle Fransa'nın Afrika'nın iç işlerine çok karışmasından dolayı rahatsızlığını sürekli olarak dile getirmektedir. Zira bu zirvede her yıl 20 000 Afrikalı askerin Avrupa ülkelerinde eğitimleri kararı çıkmıştır. Bu da artık operasyonların Afrikalı askerler tarafından yapılacağı ve talimatın Avrupa merkezli olacağı ve ayrıca Afrika topraklarında en azında bir asır boyunca darbelerin olması anlamına gelmektedir.

Aslında Mali'de yapılan operasyon, Orta Afrika Cumhuriyeti ve Fildişi Sahillerinde yapılan operasyonlarla bire bir aynıdır. Bu operasyonlarla Çin saf dışı bırakılmak istenmektedir. Fransız, ABD, Kanada ve Belçika enerji firmaları istediği şekilde Afrika'da at koşturacaktır. Afrikalı halk ise uranyum, petrol ve maden nimetlerinden mahrum bırakılacaktır. En üzücü taraf ise neden öldüğü veya öldürüldüğü bilmeyen Afrikalıların ölümüdür.

Ne yazık ki, Çin ile işbirliği yapan Afrikalıların durumu bu şekilde sonuçlanmaktadır. Merak konusu ise Çin'in tepkisi ne olacaktır.

Belçika Kralı Leopold'un KONGO'da Bıraktığı Kanlı Miras

"Soykırım Afrika'daysa, cesetler karanlıkta kalır."
(2.Leopold)

Dünya üzerinde sayısını tahmin etmekte bile zorlanacağımız derecede çok katliam yapılmıştır ama eminim ki böylesine daha önce rastlanmamıştır. Acımı büyütmek için yazmadığımı kaleme aldığım bu metnin son satırlarına bile gelmeden anlayacağınızdan eminim. Milyonlarca çocuğu öldürten, bir el veya ayak kestiren bir caniden bahsedeceğim, insanlık tarihinin belki de en büyük soykırımlarından birisini yapmış, milyonlarca Kongoluyu katletmiş bir cani...

"Komşularınızı taklit edin; fırsat çıktığı anda denizlerin ötesine yayılın. Orada ürünleriniz için kıymetli pazarlar, ticaretiniz için gıda ve büyük Avrupa ailesi içinde daha iyi bir konum bulacaksınız."

Belçika kralı 2.Leopold, işte bu mantaliteyle yola çıktı.Bu amaç uğruna ise ilk hedef olarak, Afrika'nın ortasında yer alan Kongo'yu seçti.

Afrika'nın ortasındaki bu bölgeyi işgal etmeye çalıştı ama parlamento arzusuna sıcak bakmayınca farklı bir formül geliştirdi. Hazinesinden borç alarak bir yardım cemiyeti gibi görünen "Uluslararası Afrika Derneği"ni kurdu, dönemin en ünlü kaşiflerinden Stanley'i Kongo'ya gönderdi, kendi başına bir sömürge yönetimini kurdurdu ve 1885'te toplanan Berlin Konferansında büyük güç-

ler tarafından "Kongo'nun hakimi" olarak kabul edildi.

Demokrasi götürmek adına Ortadoğu'ya-giden Avrupa aynı şekilde de Afrika'ya "Medeniyet" götürmek adı altında, Kongo'daki zenginlikleri sömürebileceği koloniler kurdu.Lastik ve fildişi ticareti için zorla çalıştırılan milyonlarca kişinin dışında boş duran çocukları da çalıştırmak için üç ayrı koloni kurdu ve ordusunu güçlendirmeye uğraştı. Kurduğu kauçuk ve fildişi şirketi yöneticileri, köylüleri acımasızca çalıştırmış, isyan edenlerin el ve ayaklarını kesmiştir. Kesinlen el ve ayakların çoğunluğunun da küçük çocuklara ait olduğu daha sonra yapılan araştırmalarda ortaya çıkmıştır.

Kongo'ya hiç gitmemesine rağmen 10 ile 15 milyon insanı ölümünden ve sakat kalmasından sorumludur, 2.leopold. "Batılılar geldiklerinde elerinde İncil, bizim elimizde topraklarımız vardı. Bize gözlerimizi kapatarak dua etmeye öğrettiler. Gözümüzü açtığımızda, bizim elimizde İncil onların elinde topraklarımız vardı." (Kenya Kurucusu, Devlet Başkanı JomoKenyatta, 1894-1978) Kenya'nın kurucusunun ifadesinde de belirttiği gibi, Avrupalı insan Afrikalıların güvenini kazanmak için dini kullanmışlardır. Bunun üzerine orduyu göndermeden dini anlatacak misyonerleri bölgeye gönderiyorlardı.

2.Leopold'un Kongo'ya gönderdiği misyonerlere yaptığı konuşma ise ne denli şeytani fikirlere sahip

olduğunun göstergesidir:

Muhterem rahiplerim ve sevgili yurttaşlar, Size emanet edilen görev çok zordur ve tamamlamak için inceliği gerektirir. Rahiplerim, şüphesiz ki siz İncili anlatmak için gidiyorsunuz ancak bu anlatımlarınız Belçika çıkarlarına uygun olmalıdır. Kongo'daki bu misyonunuzun amacı zencilere Tanrıyı anlatmak değildir, Çünkü onlar Tanrıyı zaten biliyorlar. Mundi, Mungu, Diakomba isimleri altında tanrıyı bilir ve ona taparlar; öldürmek, çalmak, aldatmak, iftira atmak ve hakaret etmenin kötü olduğunu biliyorlar. İtiraf etmeliyiz ki onların bildiklerini öğretmeye gitmiyorsunuz. Sizin asıl yapmanız gereken onların bize uyum sağlamalarını kolaylaştırmaktır. Bu da demek oluyor ki, siz İncili menfaatlerimize uygun şekilde anlatacaksınız. Bunun için vahşi zencileri, bize rakip olmasınlar diye kendi topraklarından çıkan zenginliklerle ilgilenmemeleri için zenginlikten nefret ettirmelisiniz... İncil'den yararlanarak onlara fakirliği güzel gösteren pasajları okuyunuz.

"NE MUTLU FAKİRLERE CENNET ONLARINDIR. ZENGİNLERİN CENNETE GİRMELERİ ZORDUR."

Zencilerin cenneti hak etmeleri için zenginleşmekten korkacak hale gelmeleri için her şey yapın.(...) İtaat konusunda ısrarcı olunuz, onlara düşünmeyi değil inanmayı öğretiniz. Onları, "sömürgecilere karşı gelmeyecek şekilde yetiştiriniz... Kendilerine yapılan haksızlıklara karşı isyan etmeyecek şekilde

Abdülkerim Kasongo / Kongo
Uludağ Üniversitesi
İlahiyat Enstitüsü

yetiştiriniz. Her gün onlara bunu tekrarlayınız:

"NE MUTLU AĞLAYANLARA ÇÜNKÜ CENNET ONLARINDIR" ...

Bu metinde geçenler, yorumu gerektirmeyecek şekilde açık ve net bir şekilde anlaşılmaktadır...

Belki de hayatınız boyunca adını hiç duymadınız Tarih hocanız onun yaptıklarından hiç bahsetmedi belki

Çünkü Afrika'da yaşananlar karanlıkta kayboldu Ve öldürülenlerin son sesini kimse duymadı...

Je vous remercie mon Dieu

Je vous remercie mon Dieu, de m'avoir créé Noir,
d'avoir fait de moi
la somme de toutes les douleurs,
mis sur ma tête,
le Monde.
J'ai la livrée du Centaure
Et je porte le Monde depuis le premier matin.

Le blanc est une couleur de circonstance
Le noir, la couleur de tous les jours
Et je porte le Monde depuis le premier soir.

Je suis content
de la forme de ma tête
faite pour porter le Monde,
Satisfait
de la forme de mon nez
Qui doit humer tout le vent du Monde,
Heureux
de la forme de mes jambes
Prêtes à courir toutes les étapes du Monde.

Je vous remercie mon Dieu, de m'avoir créé Noir,
d'avoir fait de moi,
la somme de toutes les douleurs.
Trente-six épées ont transpercé mon coeur.
Trente-six brasiers ont brûlé mon corps.
Et mon sang sur tous les calvaires a rougi la neige,
Et mon sang à tous les levants a rougi la nature.

Je suis quand même
Content de porter le Monde,
Content de mes bras courts
de mes bras longs
de l'épaisseur de mes lèvres.

Je vous remercie mon Dieu, de m'avoir créé Noir,
Le blanc est une couleur de circonstance
Le noir, la couleur de tous les jours
Et je porte le Monde depuis l'aube des temps.
Et mon rire sur le Monde, dans la nuit, créé le Jour.

Je vous remercie mon Dieu, de m'avoir créé Noir.

"Rabbim Sana Minnettarım"

Beni siyah olarak yarattığın için,
Bana, dünyanın bütün acılarını yüklediğin için
Başıma dünyanın ağır yükünü yüklediğin için
Ben Sana minnettarım Rabbim
Santor'un kitapçığı elimdedir
Ve dünyayı ilk sabahından beri taşıyorum

Beyaz sadece özel durumların rengidir, siyah ise her anın...
Ve be, dünyayı ilk sabahından beri taşıyorum.

O dünyayı taşıyabilmek için verdiğin kafamdan çok mutluyum.
Doğanın bütün havasını alacak kadar büyük burnumun şeklinden razıyım
Dünyanın dört bir tarafını gezecek, bütün engelleri aşabilecek o güçlü bacaklarımdan gurur duyuyorum

Beni siyah olarak yarattığın için,
Bana, dünyanın bütün acılarını yüklediğin için
Ben Sana minnettarım Rabbim

Otuza altı kılıcı yüreğimden geçirmişler. Otuz altı odunla vücudumu yakmışlar.
Ve bembeyaz kar, çektiğim bu çilelerden dökülen kanlarımla kapkırımızı olmuş.
Buna rağmen dünyayı taşımaktan,
Kısa uzun kollarımdan
Dudaklarımdan kalınlığından mutluyum

Beni siyah olarak yarattığın için Sana minnettarım Rabbim
Beyaz sadece özel hallerin rengidir, siyah ise her anın rengidir
Ve ben dünyayı ilk kuşluk vaktinden beri taşıyorum
Gece karanlığında dünyaya gülümsediğimde gündüz olur.

Beni siyah olarak yarattığın için Sana minnettarım Rabbim.
Bernard Dadié

Almanya'nın unutulmuş soykırım geçmişi: Namibia

Yaklaşık bir asır önce, İkinci Dünya Savaşı'nda Hitler'in estirdiği terörden 35 yıl önce, Almanya ilk toplama kampını Afrika'da kurmuştu. Almanya'nın bir parçası olarak görülen bu Batı Afrika ülkesinde yaşanan ayaklanma kısa süre sonra buradaki Herero ve Nama kabilelerini ortadan kaldırma mücadelesine dönüştü.

Güney Batı Afrika ülkesi Namibia'da bu ayaklanma sonucu en az 60 bin kişi katledildi. Aç bırakılan mahkûmların birçoğu dövülerek ve çalıştırılarak ölüme mahkûm edildi.

Herero kabilesini yenen Alman ordu komutanının şu sözü Namibialıların tarihindeki sıcak yerini hala koruyor: "Herero kabilesi bu ülkeyi terk etmek zorunda. Alman sınırları içerisindeki tüm Hererolular, ister silahlı olsun ister sivil, vurulacak." Aynı emir birkaç ay sonra Nama kabilesi için de verilmişti.

Birçok tarihçi Namibia'daki katliamı 20. yüzyılın ilk soykırımını olarak görüyor.

Namibia da Almanya'nın ülkesinde yaptıklarını soykırım olarak tanımasını ve özür dileyerek tazminat ödemesini talep ediyor. Afrika'daki geçmişle yüzleşen Almanya, Namibia'daki barbarlığı tanımak adına önemli adımlar atıyor. Özürlü dilemeye sıcak bakan Berlin tazminat ödemeye de hazır.

İki ülke arasındaki görüşmeler yaklaşık 2 yıldır devam ediyor.

Kaynak: Euronews

"Afrika Dillerinde Atasözleri"

"Biliyor musunuz? Afrika'da konuşulan dil sayısı yaklaşık 2000'dir.
Bunlar 6 farklı dil ailesine bağlıdır."

- 1/ "Haadhalaaliintalafuudhi" Oromo atasozu
Anasına bak kızını al
- 2/ "Wal-fakkaattiinwalbarbaaddi" Oromo atasozu
Tencere yuvarlanmış kapağını bulmuş

KOTOKOLİCEDE ATASÖZÜ
Đugoogoore tán dvlú tááre tónđe
(Türkçe Telafuzu : « Digogore tan dulu tere tonde »)
Tercümesi : « Hiç kimse Bağırarakla ceylanını avlayamaz »

Zarmaca Atasözü

- 1-"Zanka si danji bey da mançi atonno"
Türkçesi: Çocuk ateşten yanmadan ateşin ne olduğunu bilmez.
- 2-"Hankan dottijo ga fonnay zanka ba akaru tribonno asi a fonnay."
Türkçesi: Büyüğün uzakta görebildiği şeyi çocuk ağaca bile çıksa onu göremez.

Somalice(Ninkuudigay kuma dilin) Türkçesi(Seni uyaran adam, sadece uyarmıştır, seni öldürmemiştir...)

Somalice(Aqoonla`aaniwaaiftinla`aan)Türkçesi (eğitimsizlik, karanlık demektir)

HAUSACA ATASÖZLERİ

1." Hausawasukace: Idan Rana bata fadiba, Ba a raina gudun Kunkuru".

Türkçe Tercümesi.

1.Hausalar derki: Kaplumbağaya, güneş tamam batana kadar yavaşınsın denmez.

2."Hausawasukace: IdanKifi ya rube ta kaiyake fara wari"

Türkçe tercümesi

2.Hausalar derki: Balık eğer bozulursa kafasından kokmaya başlar.

RWANDA SOYKIRIMI -Batı, Yeni Bir Soykırımın Peşinde mi?-

Tutsi Soykırımı diye de bilinen bu soykırım, 1994 yılının Nisan ile Temmuz ayları arasında Afrika'nın doğu ülkesi olan Rwanda'da meydana gelmiştir. Bu soykırımın kökleri bazı kaynaklara göre, 1990-1993 tarihleri arasında Rwanda iç savaşında sürgün edilen Tutsilerin ülkeye geri dönmeleri için yapılan kitle katliamına dayanmaktadır. 1990 yılında başlayan bu iç savaşa son vermek için imzalanan "Arusha Ateşkes Antlaşması"nın maddeleri arasında sürgün edilen Tutsilerin ülkeye geri dönebileceklerini belirten madde de yer almaktadır. Bu karara karşı olan Hutular antlaşmayı imzalayan "Rwanda Vatansız Partisi"ne karşı tepki gösterdiler. 6 Nisan 1994 tarihinde Hutulardan olan Rwanda'nın Cumhurbaşkanı Juvenal Habyarimana'nın suikast sonucundaki ölümüyle birlikte Hutuları, Tutsilere karşı olan tutumlarını gerçekleştirmelerinde bir adım öne taşımıştır.

Birleşmiş Milletler (BM) raporlarına göre, üç ay içerisinde yaklaşık 800.000 Rwanda'lı hayatını kaybetmiştir. Ölenlerin büyük bir kısmının da Tutsilerden olduğunu kaydetmiştir. Yüz günlük zaman diliminde yapılan bu katliam; bir günde günde ölenlerin sayısı bakımından dünyanın en hızlı gerçekleşen katliamı olarak tarihe geçmiştir. Şunu da belirtmek gerekir ki, bir katliamı nitelerken ölenlerin sayısı değil, 9 Aralık 1948'de düzenlenen "Soykırım Önleme ve Cezalandırma Kongresi"nde BM tarafından belirlenen yasal analiz kriterleri dikkate alınır. 24 sene öncesindeki bu soykırım olayını durduk yere neden dile getirdiğimi soruyor olabilirsiniz. Siz bu satırları okurken

şu anda Rwanda'da bu soykırım meselesinin tartışılıyor olma ihtimali çok yüksektir. Yaraya tuz basıyormuşçasına bu soykırımı hatırlatan ve asıl gündemi sarsan, 5 Nisan 2017'de yayınlanan "RWANDA'DA TUTSİ SOYKIRIMI" kitabıdır.

"Rwanda soykırımı sadece tarihte olmuş bitmiş bir olay değildir, her çağın politikasında gündeme getirilen bir mesele haline gelmiştir(...)

İki muhalefet de bu konu hakkında halen yoğun bir şekilde tartışmaktadır."

Bu satırlar Belçikalı meşrutiyetçi, Filip Reyntjens'in yayınladığı bu kitabın arka kapak yazısıdır. Kitap 126 sayfadan oluşuyor ve ilk baskısı Nisan ayında yayınlanmıştır. Bu kitap, Soykırım hakkında bilimsel objektifliğini ('soykırımı zemin hazırlayan hutulardır' düşüncesini) ima edenleri yaygınlaştırmaya ya da diğer bir deyimle ön safa çıkarmaya çalışmaktadır. Bu görüşe sahip onları çoğu ise lise ve üniversiteli gençlerdir.

Bu kitabın yazarını eleştirenlere göre; Filip Reyntjens, 1990 ile 1993 yılları arasındaki iç savaşın sonucu olarak meydana gelen bu soykırımın, aslında soykırım olmadığını söyleyerek önemsizleştirmektedir. Hutu ve Tutsileri kışkırttığı da metninde açıkça görülebilir:

"...aslolan, soykırım ve yapılan katliamların aslında iyiler ve kötülerin hikayesi olduğu algısına düşmemektir. Gerçeği şu ki, bu olay

sadece kötülerin hikayesidir(...)

Biri iktidari elinde tutmak için katliam yapı (Hutu), diğeri de ötekini devirmek için yapmıştır(Tutsi).

Onun bu düşüncesiyle, soykırımın aslında iktidara susmuş iki ordunun kapışması olduğunu söylemektedir.

FİLİP REYHTJENS ASLINDA KİMDİR ?

Öncelikle bu yazarın, yukarıda bahsettiğim kitabının Rwanda hakkında ilk çalışması olmadığını belirtmek isterim. Rwandanın Cumhurbaşkanı Juvenal'in rejimi esnasında komşu ülke olan Uganda'ya seyahat etmiştir. Rwanda'nın o dönemdeki hükümet ve hükümetin muhalifleriyle de bağlantısı vardı. Rwanda Cumhurbaşkanı Juvenal'a (1994) suikast düzenlendikten sonra benimsenen anayasanın düzenleyicilerin arasında yer aldığıyla alakalı güçlü söylentiler var.

Filip Reyntjens; yazılarında kamu müdahalelerinde de olduğu gibi, Rwanda Vatansız Partisi(RVP)'nin iç savaşa sebep olduğu düşüncesini dile getirmekten geri kalmamıştır. Bu nedenle RVP'nin iktidara geçtiği 1994 yılından bu yana Rwanda'ya bir daha ayak basmamıştır. Eserinde bu siyasi partinin canlığından söz etmektedir.

Özetleyecek olursam, yazarı eleştiren yazarlar ve diğer araştırmacıların da dedikleri gibi Filip Reyntjens, yazdığı bu kitapta 1994 yılındaki cumhurbaşkanına yapılan suikasttan

Abdülkerim Kasongo / Kongo
Uludağ Üniversitesi
İlahiyat Enstitüsü

Rwanda Vatansız Partisini sorumlu olduğu düşüncesi üzerinde durmuştur. Soykırım olayı hakkındaki fikir ayrılığı günümüzde, tarihte de olduğu gibi bu iki gruba hep karşı karşıya getirmiştir: birinci grup, cumhurbaşkanına düzenlenen suikastın soykırımı sebep olduğunu savunurken; ikinci grup, soykırımın daha önceden planlandığını savunmaktadır. "RWANDA'DA TUTSİ SOYKIRIMI" kitabı da aynı bu olay çerçevesinde tartışmalar yaratmaktadır. Siyasi, ilmi ve hukuki alanlarını da etkileyen bu meselenin yakın zamanda son bulacağını da söylenemez. Ortadoğu'nun, Myanmarın, Pakistanın, Afganistanın, Irak'ın ve tüm Müslümanların huzurundan rahatsız olan batı, doğal olarak Afrika'nın huzurundan da rahatsız olmaktadır, geriye kalan tek dişiyle...

İslam Dünyası'nın Afrika'daki Kadim Hafızası

-Timbuktu Şehri ve Kütüphaneleri-

Timbuktu, Batı Afrika'da bulunan ve %95 oranında Müslüman nüfusa sahip olan Mali'nin şehirlerinden bir tanesidir. Kaynaklarda şehrin kuruluşunun XII. Asra dayandığı belirtilmektedir. XIII. Asır'da Kankan Musa döneminde Mali İmparatorluğu'nun hâkimiyetine giren ve bundan sonra kültürel, sosyal, ilmi ve ticari anlamda hızla gelişen Timbuktu, Batı Afrika toplumlarının buluşma noktası haline gelmiştir. Bu gelişme ileriki zamanlarda sadece Afrika ile sınırlı kalmayıp tüm dünyanın dikkatini çekecektir.

Mali İmparatorluğu'nun en meşhur hükümdarı olan Kankan Musa'nın, meşhur hac yolculuğuna çıktığı sırada yaptığı hizmetler son derece dikkat çekicidir. Çünkü bu yolculukta yaptığı harcamaların kırk katırın taşıyabileceği miktarda altından oluştuğu kaydediliyor. Geçtiği her şehri mamur hale getirdiği, örneğin o gün cumaya denk geliyorsa o şehirde cami varsa onu genişlettiği veya restore ettirdiği, yoksa da mutlaka bir cami inşa ettirdiği yine tarihi kaynaklarda geçmektedir.

Mekke ve Medine'de daha sonra Afrika'dan gelecek hacılar için arazi ve evler satın alan Kankan Musa, hac görevini tamamladıktan sonra Mali'ye dönerken fikir ve sanat adamları ile bilim adamlarını aldığı ve bunların büyük kısmını da Timbuktu'ya yerleştirdiği söyleniyor. Timbuktu şehrinin ilim, kültür ve ticaret merkezi olmasında bu şahıslar büyük rol oynamışlardır. Günümüzde Timbuktu şehrinde bulunan Djingarey-Ber Camii, Sankore Camii ve Medresesi tarihi ve meşhur camilerin gibi mimarı olan Endülüslü Ebu İshak es-Sahili, imparatorun bu yolculuktan dönerken yanında getirdiği önemli adamlardan biridir.

Mali İmparatorluğu'nun zirvesi sayılan Kankan Musa döneminde yaklaşık 400 şehirde cami inşa edildiği ve bu şehirlerde yaşayan toplumların refah içerisinde yaşadıkları kaydediliyor. Bu önemli şehir daha sonra bölgede yeni büyüyen Songhay Sultanlığı'nın kontrolü altında

kalacaktır ve Mali Sultanlığı, Songhay Sultanlığı'nı tanıyarak varlığını sürdürecektir.

XIV. asırdan sonra Timbuktu şehri kendi hâkimiyeti altında alan Songhay İmparatoru Askiya Mohammed, şehri daha da geliştirmiş ve bir medeniyet merkezi haline getirmiştir. Timbuktu şehri, XV. asırda 100.000 kişilik nüfusa, başta Sankore medresesi olmak üzere 180 tane medresesi, 333 âlimi ve yaklaşık 25.000 öğrencisiyle oldukça meşhur olmuştur. O dönemde camii ve medreselerde velime, vaaz gibi çeşitli ilmi faaliyetler yapılmaktadır.

Yazmak için öğrencilerin kullandığı malzemelerin çoğunun ağaç kabuğu, deve kürek kemiği, hayvan derisi gibi iptidai malzemelerden oluştuğunu söylemekte de fayda var.

Günümüzde bu medreselerden kalmış eserler halen mevcuttur. Bu eserlerin çoğu Mali ve çevre ülkelerde bulunmaktadır. Mali'de, bu önemli mirasa sahip çıkma adına devlet tarafından veya özel sektör tarafından desteklenen dernekler ve kütüphaneler kurulmuştur. Bu kurumların en önemlilerinden biri, UNESCO ve Mali Devleti'nin desteğiyle 1973 yılında açılan AHMED BABA dokümantasyon merkezidir.

Bu kuruma Ahmed Baba isminin konmasının nedeni, onun XIV. Asırda Timbuktu şehrinin en büyük âlimlerinden biri olmasıdır. Emekli tarih hoca Prof. Selam Ould ELHAJ kendisiyle yapılan bir röportajda, 1590 yılında Kuzey Afrika'dan Timbuktu'ya gelen bir saldırı sonucunda dönemin meşhur âlimlerinden biri olan Ahmed Baba'nın ve binlerce yazma eserin kaçırıldığını, kütüphanesinde yer alan 1.600 yazma eserin ise geride kaldığını söylemiştir.

Ahmed Baba Dokümantasyon Merkezi tarafından 2013 yılında hazırlanan bir raporda o güne kadar 30.000 yazma esere ulaşıldığı zikredilmiştir. Dönemin başkanı olan Muhammed Galla DICKO'nun ifadesiyle bu eserlerin

tercümesinin ve restore edilmesinin zor olmasından ve kısıtlı imkânlardan dolayı sadece %1'i çalışılmıştır. Timbuktu'da olupta henüz ulaşılamamış yazma eser sayısının 100.000'e yakın olduğu, Timbuktu çevresinde Kidal, Gao, Segou gibi şehirlerde bulunan yazma eser sayısının ise 700.000'i aşkın olduğunu, Senegal, Nijer, Gine çevre ülkelerde ise bu sayının 1.000.000'a yakın olduğunu kaydedilmiştir. Bu yazma eserlerin bir kısmının sömürge döneminde veya ülkeye gelen turistler tarafından Avrupa'ya götürüldüğü biliniyor. Bir kısmın ise 1970'li yıllarda meydana gelen kıtlık dolayısıyla, maalesef, yabancılara çok ucuz fiyatlara satıldığı söyleniyor.

Timbuktu'da bilinen kütüphanelerden bir diğeri Mama Abdoukader HAÏDARA Kütüphanesidir. Bu kütüphane yaklaşık 9.500 yazma eserinin bulunduğu bir kütüphane olup burada bulunan 4.000 eser üzerinde halen çalışma yürütülmektedir.

Meşhur Kütüphanelerden bir başkası Fondo Kati Kütüphanesidir. Onun sorumlusu İsmail-Diadé HAÏDARA olup, o burada 7.000 yazma eserinin bulunduğu söylemiş ve kütüphanenin varlığının XV. Asra kadar dayandığını ifade etmiştir. Bu kütüphane çok eski olmasına rağmen 1999'a kadar ziyarete kapalı olduğu ve üzerinde çalışmaya açık olmadığı ifade edilmiştir. Pekii! Neden? (!)

Acaba kütüphane sorumluları ve bu kütüphaneyle ilgili çalışma yapan kurumlar arasında güven sağlanamamış olmasından mı? O ana kadar bu tarihi eserler üzerinde çalışanların çoğunun Müslüman guruplar olmamasından mı? Yazma eserlerde şahsi, sır niteliğinde ve özel konuların, bilgilerin olması da dikkat çekicidir.

Genel anlamda bu yazma eserlerin konuları, Hadis, Tefsir, Fıkıh gibi İslami ilimler alanıdır. Ayrıca Tıp, Matematik, Tarih disiplinlerine dair eserler de yer almaktadır.

Mahamadou Zakou Billou / Nijer
Uludağ Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Yüksek Lisans Öğrencisi

Bu önemli yazma eserler üzerinde çalışan kurumlardan UNESCO ilk sırada yer almaktadır. Sonra yukarıda bahsettiğimiz CEDRAB (Ahmed Baba Dokümantasyon Merkezi) gelmektedir. Bir başka kurum Afrika'nın kalkınmasına yardımcı olma amacıyla Güney Afrika eski Cumhurbaşkanı Thabo Mbeki'nin desteğiyle kurulan NEPAD'dir. Mali Kültür Bakanlığı'na bağlı olan Kültür Misyonu gibi birçok kurum ve dernek de bu çalışmalara imkanları ölçüsünde destek vermeye çalışmaktadır.

Bu çalışmada bu konuyu ele almamın nedenlerinden en önemlisi Afrika'da kültür ve medeniyet birikiminin olmadığını, dolayısıyla onlara medeniyet götürmesinin gerektiğini ve bunun için Avrupalıların oraya gittiğini savunan tezlerle zaman zaman karşılaşılıyor olmaktadır.

İşin kötü tarafı olduğunu düşündüğüm şey ise kısmen başarılı olsalar da bu fikrin bize ve dostlarımıza yutturulmaya çalışılmasıdır. İşte XIII. ve XV. Asra dayanan bu kadar yazma eserin bulunduğu bir coğrafyada medeniyetin hiç var olmadığını iddia etmek en hafif tabiriyle cahilliktir.

Türk yatırımcı Etiyopya'da 7 bin kişiye istihdam sağlıyor

Ayka Tekstil Yönetim Kurulu Başkanı Aydeniz, "Üç gün içinde arsayı alıp, şirketi kurup, banka hesabını açarak ülkeden ayrıldık." dedi.

Etiyopya'nın en büyük tekstil fabrikalarından biri olan Türk şirketi Ayka Tekstil, halkın yüzde 20'sinden fazlasının işsiz olduğu ülkede 7 bin kişiye istihdam ediyor.

Ayka Tekstil Yönetim Kurulu Başkanı Yusuf Aydeniz, başkent Addis Ababa'ya 20 kilometre uzaklıkta kurulu olan ve yaklaşık 150 bin metrekare kapalı alana sahip fabrikada Anadolu Ajansı'nın sorularını yanıtladı. Yaklaşık 7 yıl önce açılan entegre tesise şimdiye kadar 250 milyon dolar yatırım yapan Ayka Tekstil, şu anda ülkenin en büyük ihracat yapan firmalarından biri konumunda.

"ÜÇ GÜNDE ŞİRKETİ KURDUK"

"1988'de halen ortağım olan Gürçay Kavlaklı ile Ayka Tekstili kurduk ve Çorlu'da fabrikalar açtık." diyen Aydeniz, Etiyopya'ya geliş hikâyelerinin ise yurt dışında yatırım arayışlarıyla başladığını anlattı.

Hindistan, Çin, Mısır ve Orta Asya ülkelerinde araştırmalar yaptıklarını dile getiren Aydeniz, "Etiyopya o sıralar Türkiye'den yatırımcı getirmek için

uğraşıyordu. Kimse ilgi göstermiyordu Afrika'ya ve açıkçası biz de başta ilgi göstermedik. Ancak burayı ziyaret ettiğimizde bakanların sanayiciye bakış açısı fikrimizi değiştirdi." dedi.

Etiyopya'daki gezileri sırasında genç ve işsiz bir nüfusla karşılaştıklarını ve büyük bir potansiyel gördüklerini kaydeden Aydeniz, 3 gün içinde arsayı alıp, şirketi kurup, banka hesabını açarak ülkeden ayrıldıklarını söyledi.

50 BİN KİŞİYE EĞİTİM

Bir sene içerisinde 5 bin kişiyi eğittiklerini ve Avrupa'ya ihracat yapmaya başladıklarını söyleyen Aydeniz, "Bugün firmamızda 7 bin kişi çalışıyor. Sadece 7 bin kişiyi zikretmek yetmez. Şimdiye kadar 50 binden fazla kayıtlı eğitim verdiğimiz insan var." ifadelerini kullandı.

Eğitim verilen insanların ülkedeki başka tekstil firmalarında çalışmaya devam ettiğini ve bunun sektöre büyük bir katkı olduğunu belirten Aydeniz, firmanın iki ülke arasındaki kültür alışverişine de büyük oranda destek olduğunu söyledi. Müşterilerinin yüz-

de 80'inin Avrupa ülkelerinden, yüzde 20'sinin ise Japonya'dan olduğunu söyleyen Aydeniz, "Düşünebiliyor musunuz Etiyopya, Japonya'ya ihracat yapıyor." dedi.

Yurt dışında başarının sırrının o ülkeleri sevmek olduğunu altını çizen Ay-

deniz, "Artık Etiyopya da kendi ülkemiz oldu. Önce bir ülkeyi seveceksiniz sonra da devletin kanunlarına, ülkenin insanlarına saygı duyacaksınız. O zaman başarılı olabilirsiniz." dedi.

Şirket, kurduğu entegre yapıyla pamuktan iplik ve kumaş üretimine, di-

kimden paketlemeye kadar tüm süreci fabrikasında tamamlayarak dünya ülkelerine ihraç gerçekleştiriyor.

KAYNAK: AA ajansı
ADDİS ABABA - TUFAN AKTAŞ

Nijerya Devlet Başkanı Buhari, Erdoğan'la D-8 zirvesinde bir araya geldi

1997'de merhum başbakanlardan Prof. Dr. Necmettin Erbakan öncülüğünde İstanbul'da yapılan devlet ve hükümet başkanları zirvesinde ilan edilen D-8 Ekonomik İşbirliği Örgütü'ne üye olarak 8 ülke arasında ekonomi, sanayi, ticaret, kültür, bilim ve teknoloji alanlarında işbirliği sağlanmasını hedefliyor.

Kurucu lideri Türkiye olan D-8 ülkeleri arasında İran, Pakistan, Bangladeş, Malezya, Endonezya, Mısır ve Nijerya bulunuyor. Dünyada gelişmekte olan 8 ülkenin bir araya gelmesiyle oluşturduğu örgüte 'Gelişmekte olan sekiz ülke' anlamına gelen İngilizce 'Developing Eight' adı verilirken kısaca D-8 ismi kullanılıyor. D-8 ülkeleri sahip oldukları doğal kaynaklar, kalabalık insan gücü ve ekonomik yönden potansiyel pazara sahip olmalarından dolayı bölgelerinde öne çıkan ülkeler olarak dikkat çekiyor.

D-8'in kurulmasına yönelik olarak atılan ilk adımı, Türkiye'nin daveti üzerine İran, Pakistan, Bangladeş, Malezya, Endonezya, Mısır ve Nijerya'nın katılımıyla 22 Ekim 1996 tarihinde İstanbul'da düzenlenen "Kalkınmada İşbirliği Konferansı" oluşturmuştur. Bu konferansın ardından gerçekleştirilen hazırlık çalışmalarının mahiyetindeki üç Komisyon ve iki Dışişleri Bakanları Konseyi toplantısını müteakip, 15 Haziran 1997 tarihinde İstanbul'da yapılan Devlet/Hükümet Başkanları Zirvesi ile D-8 resmen kurulmuştur.

İstanbul Zirvesi'nde, D-8'in yapısına ve çalışma yöntemine ilişkin olarak bir Bakanlar Konseyi Belgesi kabul edilmiştir. Bu belgeye göre, D-8; Zirve, Konsey ve Komisyon'dan oluşan üç ana organı bulunan ve faaliyetlerinde gerekli eşgüdümü sağlamak üzere İstanbul'da tesis edilen bir İcra Direktörlüğü'ne haiz bir yapıya kavuşturulmuştur.

D-8'in amacı kalkınma yolundaki ül-

kelerin dünya ekonomisi içindeki konumlarını iyileştirmek, ticari ilişkilerini çeşitlendirmek ve ticaret alanında üye ülkelere yeni imkanlar yaratmak, uluslararası seviyede karar verme mekanizmalarına güçlü biçimde katılmalarını sağlamak ve halklarının yaşam seviyesini yükseltmektir.

D-8 çerçevesinde işbirliği esas itibarıyla sektörel bazda yürütülmektedir. Türkiye sanayi, sağlık ve çevre; Bangladeş kırsal kalkınma; Endonezya yoksullukla mücadele ve insan kaynakları; İran bilim ve teknoloji; Malezya finans, bankacılık ve özelleştirme; Mısır ticaret; Nijerya enerji; Pakistan ise tarım ve balıkçılık alanındaki işbirliği çalışmalarını koordine etmektedir.

NİJERYA VE TÜRKİYE ARASINDA İŞBİRLİĞİ

Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Nijerya Cumhurbaşkanı Buhari'yi ve heyetini Türkiye'de ağırlamaktan dolayı duyduğu memnuniyeti ifade ederek sözlerine başladı. Nijerya'nın sahip olduğu petrol ve doğalgaz nedeniyle Afrika'nın ekonomik açısında önden gelen bir lider ülke olduğunun altını çizdi. Nijerya Cumhurbaşkanı Muhammed Buhari ise; "Nijerya'nın yatırım açısından çok önemli bir potansiyele sahip olduğuna işaret ederek, Türk iş adamlarının ülkelerine gelmesini ve var olan potansiyeli değerlendirmesini beklediklerini söyledi. Nijerya Cumhurbaşkanı Buhari de Boko Haram terör örgütünün saldırıları sonucu yaşanan göç hareketleriyle pek çok Nijeryalı gencin eğitim hayatının aksadığına işaret etti

ve Türkiye'nin bu konuda attığı adımların çok önemli olduğunu vurguladı. Nijerya'da yetersiz rafineri kapasitesi, akaryakıt ve elektrik sıkıntısına sebep oluyor diyen Buhari, Türkiye'nin önemli tecrübeye sahip olduğu bu alanlarda ortak projeler geliştirilebileceğini ifade etti.

"Cumhurbaşkanı Erdoğan, 2016'da 682 milyon dolar seviyesinde olan Türkiye ile Nijerya arasındaki ticaret hacminin, 2017'de ise 779 milyon doları aştığını hatırlattı ve bu rakamın bu yılsonuna kadar 2015'teki 1 milyar 145 milyon dolarlık seviyenin üstüne çıkacağına inandığını söyledi.

Türk özel sektörünün Nijerya'ya ilgisinin her geçen gün arttığına, özellikle müteahhitlik firmalarının ününün tüm Afrika kıtasında yayıldığına dikkat çeken Cumhurbaşkanı Erdoğan, Türk firmalarının Nijerya'nın kalkınmasın-

da görev almaya hazır olduğunu ifade etti ve şunları ekledi: "Bugün Sahra Altı Afrika'daki ikinci büyük ticari ortağımız Nijerya ile ekonomik ilişkilerimizi nasıl daha ileriye götürebileceğimizi gerek bizler, gerekse bakan arkadaşlarımızın değerlendirdiler. Başta elektrik olmak üzere enerji alanında iş birliği imkanlarını ele aldık. Nijerya'da yetersiz rafineri kapasitesi, akaryakıt ve elektrik sıkıntısına sebep oluyor. Türkiye'nin önemli tecrübeye sahip olduğu bu alanda ortak projeler geliştirebiliriz. Ben buradan iş adamlarımızı yeni rafinerilerin inşası ve enerji altyapısının güçlendirilmesi için Nijerya'da yatırım yapmaya davet ediyorum."

TERÖRLE MÜCADELEDE İSTİHBARAT, DAYANIŞMA

Nijerya Devlet Başkanı Buhari, "tıpkı

Türkiye gibi Nijerya da terör örgütleri ile mücadele içinde bu anlamda aynı kaderi taşıyoruz. Terör örgütü Boko Haram'ın Nijerya'daki saldırıları sonucu binlerce masum ve mazlum kişinin hayatını kaybettiğini, 1,5 milyon insan yerlerinden göç etmek mecbur kaldı. Dolayısıyla iki devlet terörle mücadele edip çözüm bulmak zorundayız. Nijerya'nın Boko Haram ile mücadelesinde iki ülkenin en önemli dayanışmasının istihbarat olduğunu belirtmemiz gerekiyor" dedi.

Nijerya Delegasyonu 9.cu D-8 ziyaretlerinde Türkiye Maarif Vakfıyla tanıştı. Bundan sonra hem eğitim hem de hastaneleri kurumlarının Nijerya'da kurulması ve faaliyet gerçekleştirilmesi için anlaşmalar imzalandı.

HABERİ HAZIRLAYAN: Muhammad Munir Kabir / Nijerya Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Şikeli maç yeniden oynanacak

2018 Dünya Kupası Afrika Elemelerinde geçen yıl oynanan Güney Afrika-Senegal karşılaşması, hakemin şike yaptığı için kesinleşmesi üzerine tekrar oynanacak.

FIFA'dan yapılan açıklamada, iki takım arasındaki karşılaşmayı yöneten Joseph Lamprey'e maç sırasında şike yaptığı gerekçesiyle ömür boyu men cezası verildiği ve bu nedenle Güney Afrika ile Senegal arasında 12 Kasım 2016'da oynanan karşılaşmanın yeniden yapılacağı belirtildi.

Afrika Elemeleri D Grubu'nda Peter Mokaba Stadı'nda oynanan mücadeleyi ev sahibi Güney Afrika 2-1 kazanmıştı. Senegalli futbolcu Kalidou Koulibaly'nin ceza sahası içinde topa elle müdahalede bulunması gerekçesiyle Güney Afrika penaltı kazanmış ve mücadelede 1-0 öne geçmişti. Pozisyonun tekrarının izlenmesi sonucunda, topun Koulibaly'nin eli yerine dizine çarptığı ortaya çıkmıştı.

Uluslararası Spor Tahkim Mahkemesi (CAS), şike gerekçesiyle FIFA tarafından ömür boyu men edilen hakem Lamprey'in cezasını onamıştı. Geçersiz sayılan karşılaşma ise, 2017 Kasım ayında yeniden oynanacak.

Kaynak: Anadolu Ajansı

Nijerya dünya kupası biletini kaptı

2018 FIFA Dünya Kupası Afrika Elemeleri'nde Zambiya'yı 1-0 mağlup eden Nijerya, gelecek yıl düzenlenecek organizasyona katılmaya hak kazandı.

Akwa Ibom eyaletindeki Uluslararası Godswill Akpa-bio Stadı'nda oynanan B Grubu mücadelesinde Nijerya, Zambiya'yı konuk etti.

İlk yarısı golsüz geçen karşılaşmanın 73. dakikasında Alexander Iwobi ile ağları sarsan Nijerya, mücadeleden 1-0 galip ayrıldı.

Bu sonucun ardından grupta son maçlar öncesi puanını 13'e çıkaran Nijerya, gelecek yıl Rusya'da düzenlenecek Dünya Kupası'na Afrika kıtasından katılmayı garantileyen ilk takım oldu.

Kaynak: www.goal.com

Eski futbolcu devlet başkanlığına koşuyor

Batı Afrika ülkelerinden Liberya'da devlet başkanlığı koltuğuna geçecek isim netleşmeye başladı.

Yüksek Seçim Kurulu salı günü yapılan seçimin ardından oyların yüzde 74'ünün sayıldığını açıkladı. 25 Kasım'da resmi sonuçların açıklanacağı ülkede şimdilik iki aday başa baş bir yarış veriyor.

Bunlardan ilki oyların yüzde 39,2'sini alan Afrika'nın eski futbol yıldızı George Weah. İkinci sıradaki son devlet başkanı yardımcısı Joseph Boakai ise şimdilik yüzde 29,6'lık oy oranına sahip.

Weah'ın ilk turda seçimi kazanması için oyların yüzde 50'sinden fazlasına ihtiyacı var. Fakat 2 milyon seçmenin oy kullandığı ülkede eski futbolcunun bu orana ulaşması neredeyse imkansız. Bu da galibin ikinci turda belirlenmesini gerekli kılıyor.